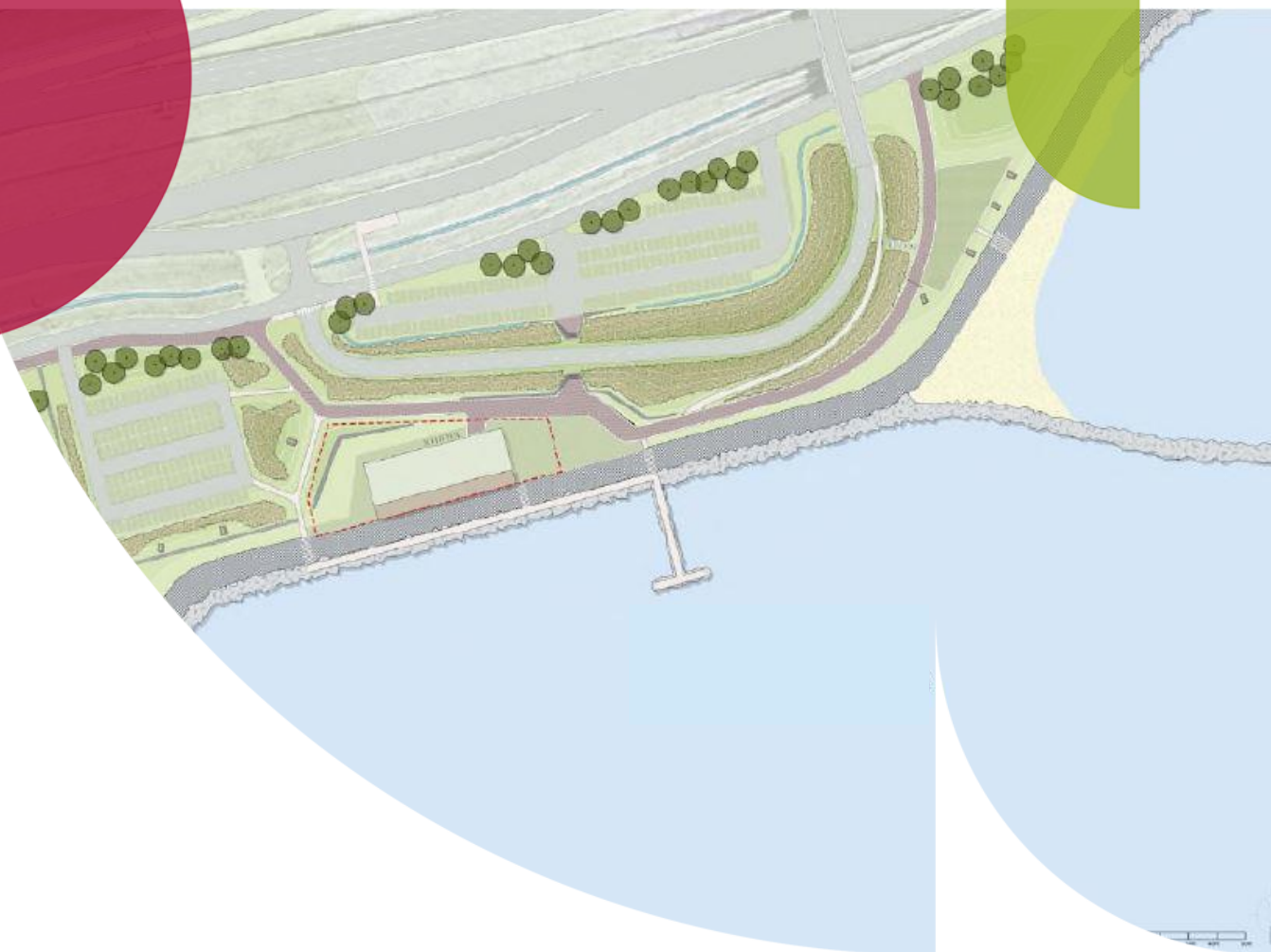

Bestemmingsplan Beleefcentrum Afsluitdijk

Vastgesteld 26 januari 2017

TOELICHTING

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Stukken bij het plan	3
1.3 Ligging van het plangebied	3
1.4 Huidig planologisch situatie	7
1.5 Leeswijzer	8
HOOFDSTUK 2 Planbeschrijving	9
2.1 Beleef de Afsluitdijk	9
2.2 Inrichting van het plangebied	10
2.3 Routestructuur	13
2.4 Afsluitdijk Wadden Center: het gebouw	15
HOOFDSTUK 3 Beleidskader	18
3.1 Rijksbeleid en -regelgeving	18
3.2 Provinciaal beleid	33
3.3 Gemeentelijk beleid	37
HOOFDSTUK 4 Omgevingsaspecten	41
4.1 Milieuzonering	41
4.2 Bodem	41
4.3 Cultuurhistorie inclusief archeologie	42
4.4 Ecologie.....	47
4.5 Vormvrije m.e.r.-beoordeling	50
4.6 Externe veiligheid	51
4.7 Geluid	59
4.8 Kabels en leidingen	61
4.9 Lichthinder.....	61
4.10 Luchtkwaliteit	61
HOOFDSTUK 5 Juridische toelichting	64
5.1 Inleiding	64
5.2 Toelichting op de bestemmingen en planregels	64

5.3 Procedure	66
HOOFDSTUK 6 Economische uitvoerbaarheid	68
6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid	68
6.2 Economische uitvoerbaarheid	68
6.3 Grondexploitatie	68

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In de periode 2018 – 2023 gaat de Afsluitdijk op de schop om tot 2050 weer aan de waterveiligheidseisen te voldoen. Het Rijk en de regio hebben in 2011 afspraken gemaakt over de taakverdeling. Het Rijk richt zich op de veiligheid van de dijk en de waterafvoer vanuit het IJsselmeer naar de Waddenzee, het waterbeheer. De regio, samenwerkend onder de noemer "De Nieuwe Afsluitdijk", zorgt ervoor dat de dijk breder wordt ontwikkeld op het gebied van natuur, energie en economie. Voor diverse regionale ambities zijn al plannen uitgewerkt en middelen gereserveerd, waaronder voor de Vismigratierivier op Kornwerderzand, de Blue energy centrale te Breezanddijk en energie uit stromingsturbines bij Den Oever en Kornwerderzand.

Voor de ambities op het gebied van Recreatie en Toerisme is in 2014 het rapport 'Bouwsteen toeristisch-recreatieve ambities Afsluitdijk – Variantenschetsen toeristische en recreatieve knooppunten' (Anteagroup, 27 maart 2014) opgesteld.

Bij Kornwerderzand hebben overheden de ambitie om een zogenaamd Beleefcentrum De Nieuwe Afsluitdijk te realiseren. Het centrum krijgt de naam Afsluitdijk Wadden Center. De bedoeling is om bezoekers door middel van exposities en kennisoverdracht inzicht te geven in de geschiedenis en de thema's van de Afsluitdijk, de Waddenzee en het IJsselmeer. Ten dienste aan en ondergeschikt aan deze functie zal ook horeca worden toegestaan. Om het Afsluitdijk Wadden Center (met de daarbij behorende voorzieningen) en de herinrichting van de openbare ruimte op Kornwerderzand mogelijk te maken is een herziening nodig van het bestemmingsplan Kornwerderzand.

1.2 Stukken bij het plan

Het bestemmingsplan **Beleefcentrum Afsluitdijk** bestaat uit de volgende stukken:

- toelichting;
- regels;
- verbeelding;
- bijlagen bij de toelichting;
- bijlage bij de regels.

Op de verbeelding zijn de bestemmingen van de in het plan opgenomen gronden aangegeven. In de regels zijn voorschriften opgenomen die noodzakelijk zijn voor een juiste ontwikkeling en beheer van het plangebied. De toelichting hoort bij het plan. Hierin zijn de uitgangspunten en onderzoeken weergegeven.

1.3 Ligging van het plangebied

Het Afsluitdijk Wadden Center wordt opgebouwd op Kornwerderzand. Kornwerderzand is gelegen op - en maakt onderdeel uit van het waterstaatswerk Afsluitdijk. Het plangebied is onderdeel van de verbindende primaire waterkering Afsluitdijk. Het sluisencomplex Kornwerderzand ligt precies op de overgang van de ondiepe zones in de Waddenzee en in het IJsselmeer voor de Friese kust naar het diepe open water. Het Afsluitdijk Wadden Center ligt daarbij in de luwe zone aan de oostzijde van het sluisencomplex, waar het IJsselmeer relatief ondiep is.

De eerste veertig jaar na aanleg van de Afsluitdijk, grensde de dijk, met daarop de sluiswachterswoningen, direct aan het IJsselmeer. Eind jaren '60 werd de betonweg op de Afsluitdijk verbouwd tot een autosnelweg met vier rijstroken. Tegelijkertijd werd nieuw land opgehoogd om ruimte te maken voor de oprit naar een viaduct over de Rijksweg. Op dit nieuwe land werd ook een werf en kantoorgebouw van Rijkswaterstaat gebouwd en werden parkeerplaatsen aangelegd. Het nieuwe land heeft door deze inrichting een sterk verkeerskundig karakter gekregen.

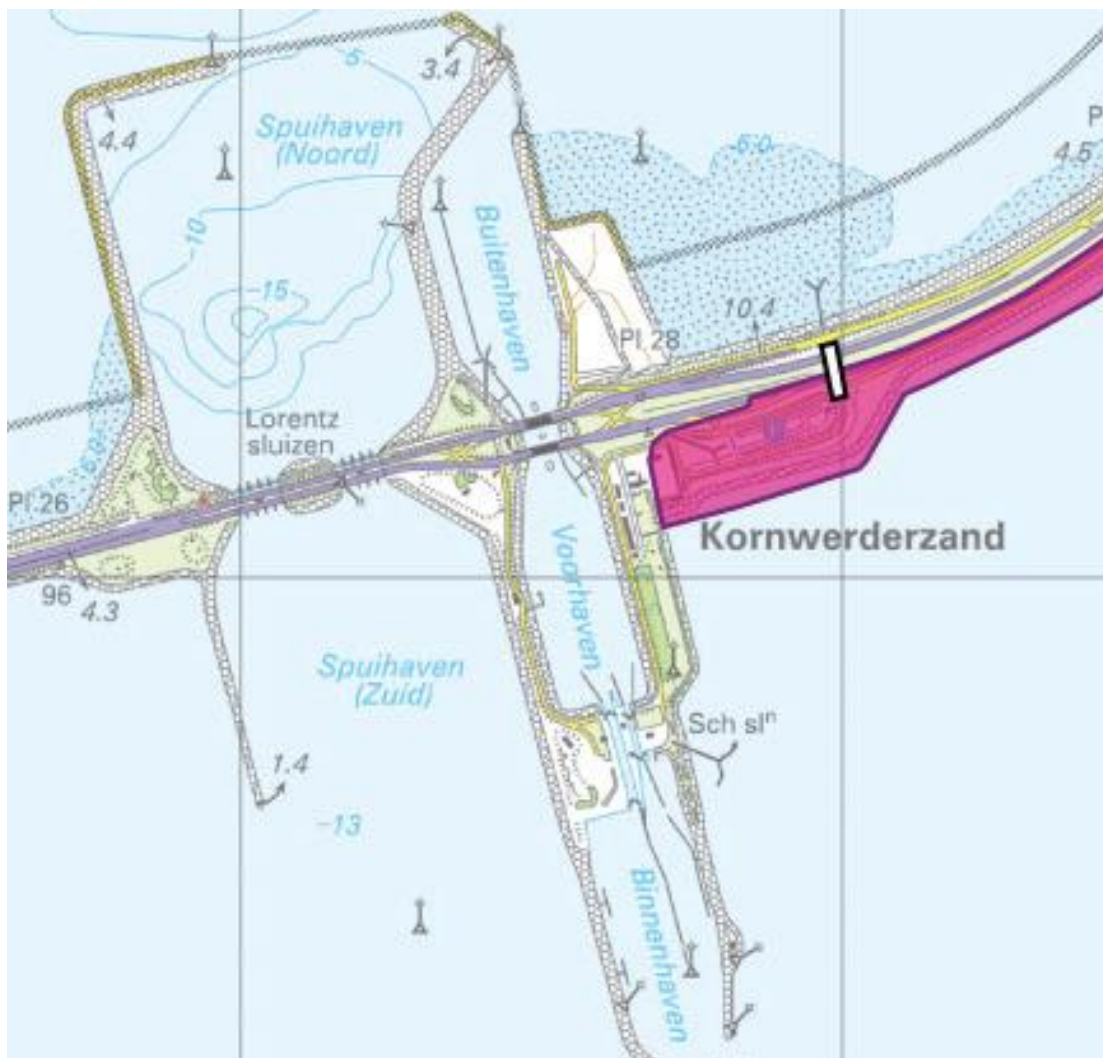

Fig. 1: Het nieuwe land (bron: Definitief Ontwerp Buitenruimte)

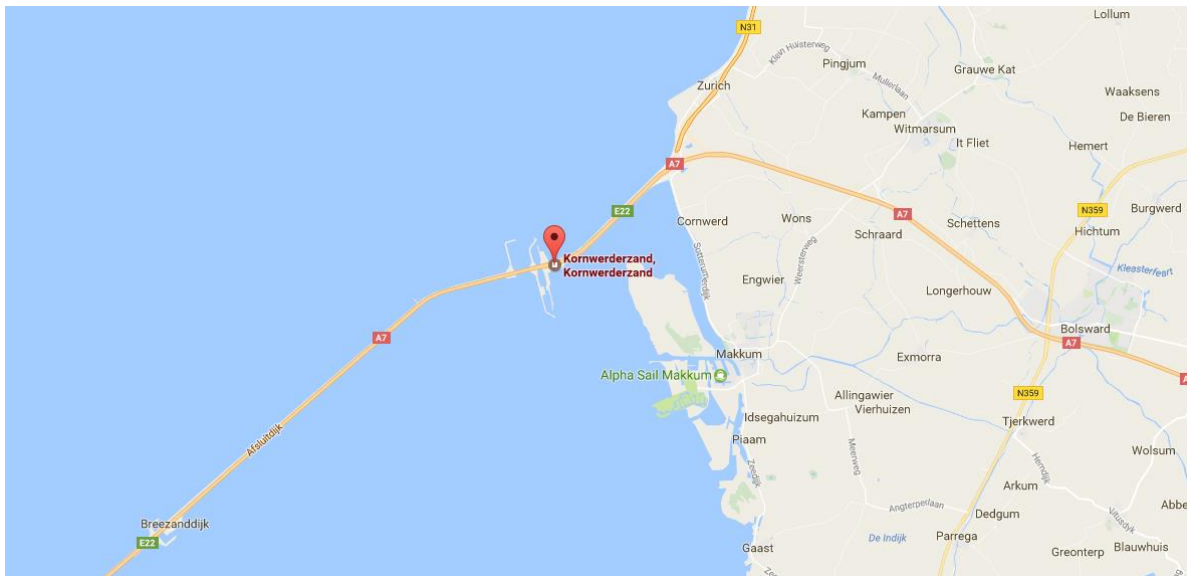

Fig. 2: ligging van het plangebied (bron: Google maps)

Onderstaande tekening geeft een beeld van de toekomstige inrichting van het oostelijke deel van Kornwerderzand. Deze tekening komt uit het rapport: 'Beleefcentrum De Nieuwe Afsluitdijk te Kornwerderzand, ontwerp buitenruimte, Feddes/Olthof landschaps-architecten bv, april 2016, Utrecht). Het Afsluitdijk Wadden Center moet een plek krijgen binnen de op de tekening aangegeven rode contour. De begane grond en de verdieping moeten binnen deze contour te vallen.

Fig. 3: Definitief ontwerp buitenruimte.

In het IJsselmeer wordt een aanlegsteiger in de vorm van strekdam aangelegd. Ook deze voorziening wordt middels het bestemmingsplan mogelijk gemaakt. In figuur 4 is de begrenzing van het plangebied aangegeven. De plangrens aan de noordzijde sluit aan op de plangrens van het Rijksinpassingsplan Afsluitdijk.

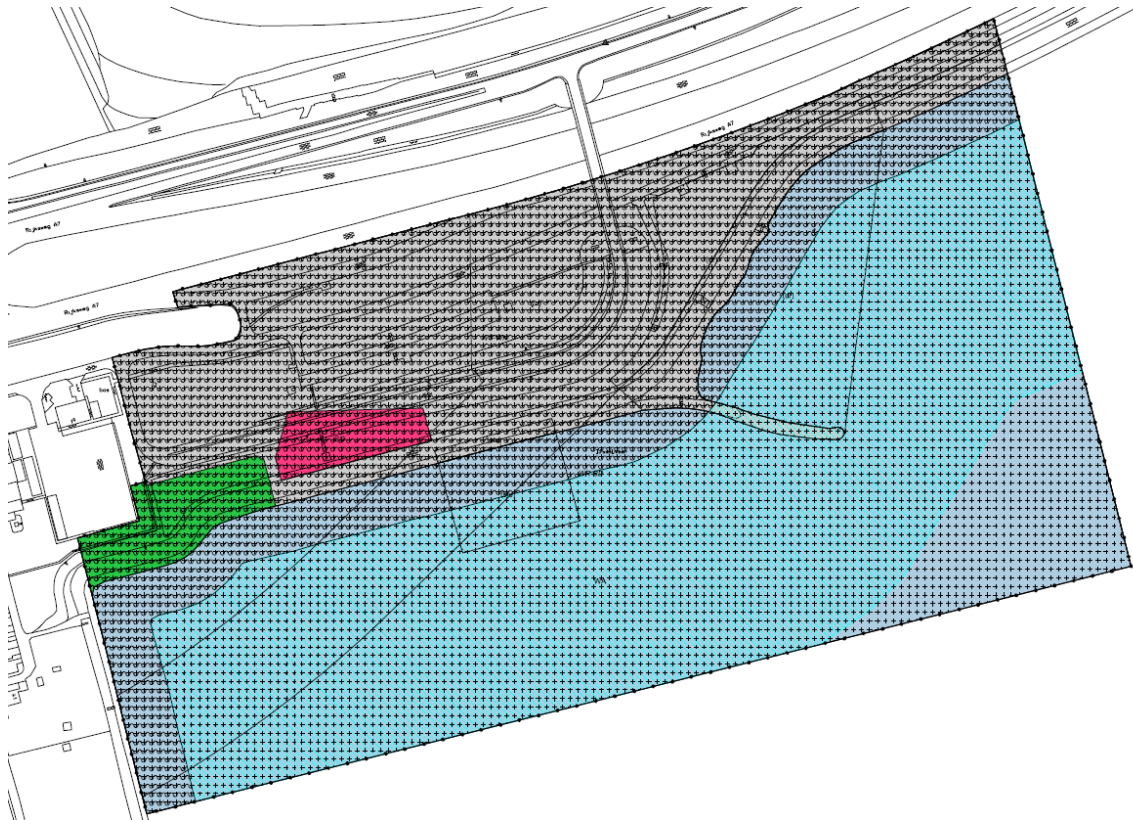

Fig. 4: begrenzing van het plangebied (bron: bestemmingsplan)

De werf en kantoorgebouw van Rijkswaterstaat maken geen onderdeel uit van het plangebied. De oprit naar het viaduct over de A7 is vrij dominant in het plangebied. Binnen het plangebied ligt ook een op- en afrit van de A7, een parallelweg langs de zuidzijde van de A7 tussen Kornwerderzand en Kop Afsluitdijk en een parkeerterrein. Aan de oostzijde van het plangebied ligt ook een strand dat in hoofdzaak wordt gebruikt door kitesurfers.

1.4 Huidig planologisch situatie

Voor het plangebied geldt nu het bestemmingsplan 'Kornwerderzand' zoals dat op 22 september 2011 is vastgesteld. De gronden hebben daarin de volgende bestemmingen:

- Groen (deels met de aanduiding dagrecreatie)
- Verkeer
- Verkeer – Verblijf (deels met de aanduiding parkeren)
- Water (deels met de aanduiding dagrecreatie)
- Waterstaat – Waterkering (dubbelbestemming)
-

In het geldende bestemmingsplan heeft het hele plangebied de gebiedsaanduiding 'Beschermd dorpsgezicht'. Het noordelijke deel van het plangebied heeft daarnaast de gebiedsaanduiding "vrijwaringszone – dijk". Het strand wat door de kitesurfers wordt gebruikt, is in het vigerende bestemmingsplan aangeduid met de aanduiding 'dagrecreatie'.

Fig. 5: Fragment verbeelding bestemmingsplan Kornwerderzand

Het plangebied grenst aan het Rijksinpassingsplan 'Afsluitdijk'. Ten behoeve van de aanleg van Windpark Fryslân in het IJsselmeer is een Rijksinpassingsplan opgesteld. Het plangebied van het onderhavige bestemmingsplan overlapt voor een deel het Rijksinpassingsplan 'Windpark Fryslân'.

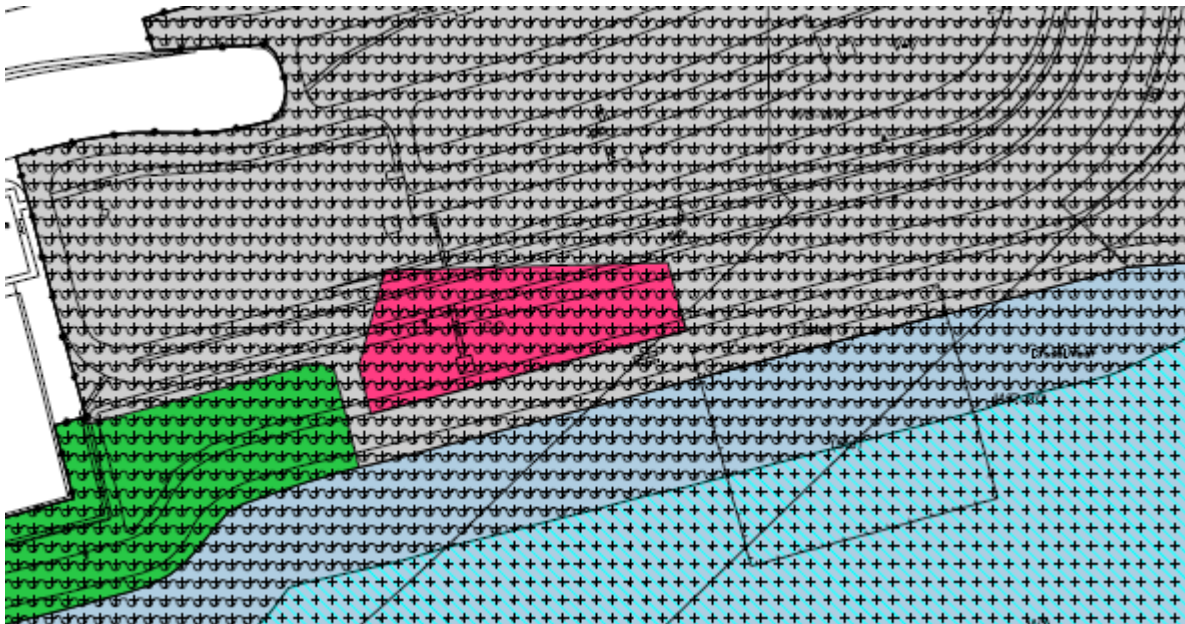

Fig. 6 : Fragment verbeelding met de ligging van het beleefcentrum.

In het ontwerp-Rijksinpassingsplan lag een deel van de dubbelbestemming 'leiding-hoogspanning' van het Rijksinpassingsplan over het plangebied van het bestemmingsplan Beleefcentrum Afsluitdijk. De dubbel-bestemming 'Leiding – Hoogspanning' is aangepast en ligt nu om het bestemmingsvlak 'Cultuur en Ontspanning' van het onderhavige bestemmingsplan. De locatie van de steiger valt eveneens binnen het plangebied van Rijksinpassingsplan. Het Rijksinpassingsplan is op 18 september 2016 vastgesteld. Daarnaast ligt het plangebied binnen de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone – dijk binnenbeschermingszone en binnen de dubbelbestemmingen 'Waarde-Beschermde dorpsgezichten' en Waterstaat -Waterkering. In het onderhavige bestemmingsplan krijgt het Afsluitdijk Wadden Center de bestemming 'cultuur en ontspanning'.

1.5 Leeswijzer

De plantoelichting geeft een toelichting op het bestemmingsplan, maar maakt geen juridisch onderdeel uit van het bestemmingsplan. De plantoelichting bevat achtereenvolgens de volgende hoofdstukken:

Hoofdstuk 1 Inleiding

Hoofdstuk 2 Planbeschrijving

Hoofdstuk 3 Beleidskader

Hoofdstuk 4 Omgevingsaspecten

Hoofdstuk 5 Juridische vormgeving

Hoofdstuk 6 Uitvoerbaarheid

HOOFDSTUK 2 Planbeschrijving

2.1 Beleef de Afsluitdijk

De Afsluitdijk is een icoon in de Nederlandse strijd tegen het water. Het heeft een cultuurhistorische waarde en de beleving van de robuuste, rechte dijk die de Waddenzee van het IJsselmeer scheidt is uniek. De dijk is een symbool van verleden, heden en toekomst. De Afsluitdijk doorsnijdt een gebied dat zich kenmerkt door de weidsheid. Ter plaatse van Kornwerderzand doorsnijdt de Afsluitdijk ook een historisch verleden, onder meer dat van de Kazematten. Het is de bedoeling om in 2018 op Kornwerderzand het Afsluitdijk Wadden Center te realiseren waar deze informatie voor het publiek beschikbaar komt.

Het Afsluitdijk Wadden Center is een onderdeel van een totale aanpak van de Afsluitdijk, verwoord en uitgewerkt in het Masterplan Beeldkwaliteit Afsluitdijk. De ambities richten zich op het vergrootten van de veiligheid, de verduurzaming en het toeristisch-recreatief toegankelijker maken van de dijk. Het Afsluitdijk Wadden Center is met name bedoeld als recreatieve impuls en als een aantrekkelijke stopplaats op de dijk. Het vormt het vertrekpunt voor een wandeling en/of boottocht naar een aantal bezienswaardigheden op Kornwerderzand. Daaronder bevinden zich:

- een vismigratierivier met observatorium;
- het Kazemattenmuseum;
- een aanlegplaats voor passanten die het Afsluitdijk Wadden Center vanaf het water willen bezoeken;
- de sluizen waar naast de recreatie- en vissersvloot ook nieuw afgebouwde megajachten passeren;
- een kleinschalig strand bedoeld als opstapplaats voor kitesurfers.

Het te realiseren Afsluitdijk Wadden Center is een publiekscentrum met een educatief en attractief karakter, met een daaraan ondergeschikt horecagedeelte, met een terras.

Het Afsluitdijk Wadden Center richt zich op de volgende doelgroepen:

- nationale en internationale toeristen die de Afsluitdijk en het Afsluitdijk Wadden Center willen bezoeken als doel op zich (destinatie project);
- in de regio verblijvende recreanten en bewoners in de wijde omgeving (elk-weer-attractie)
- stakeholders en relaties die de Afsluitdijk bezoeken en in het Afsluitdijk Wadden Center inzicht willen krijgen in de projecten en er met elkaar van gedachten over kunnen wisselen (ontdekken - ontmoeten - genieten);
- passanten;
- scholieren en studenten (educatie);
- de bezoekers aan het gebied in het kader van Culturele Hoofdstad 2018.

Het samenhangende thema van het Afsluitdijk Wadden Center is Water en Delta. Meer specifiek: onze relatie met – en tot water en het leven in een Delta, in heden, verleden en toekomst. Het Afsluitdijk Wadden Center heeft een hoog informatief – en educatief gehalte, is een aantrekkelijke attractie en biedt ruimte voor ondergeschikte horeca die ten dienste staat aan deze thematische omgeving. Om zijn informatie- en

educatiefunctie adequaat te kunnen vervullen en een rendabel project te kunnen zijn, dient het Afsluitdijk Wadden Center spraakmakend te zijn in vorm én inhoud.

Alle onderliggende thema's die in dit kader én in de omgeving relevant zijn, komen aan bod, in een logisch en geïntegreerd geheel. Leidraad is de trits overzicht - inzicht - uitzicht:

- overzicht op de verschillende ontwikkelingen en deelprojecten;
- inzicht in heden, verleden en toekomst van de Afsluitdijk, alsmede de verschillende ontwikkelingen en deelprojecten;
- uitzicht op de omgeving ... en op de toekomst.

Thema's die op deze wijze in een voor de bezoekers geloofwaardige en begrijpelijke samenhang aan bod zullen komen in de hoofdshow, de verschillende exhibits en de interactieve databases zijn:

- vismigratie(rivier) en ecosysteem van Wadden en IJsselmeer (inclusief flora en fauna);
- Waddenzee / Unesco Werelderfgoed;
- IJsselmeer / zoetwaterbekken;
- duurzame energie en innovatie;
- water- en deltatechnologie;
- heden, verleden en toekomst van de Afsluitdijk.

Het Afsluitdijk Wadden Center wil een centrale rol vervullen in het aantrekken van toeristen naar Kornwerderzand en vervolgens de regio. Daartoe zullen in samenwerking met onder andere het Kazemattenmuseum en de Vismigratierivier rondleidingen worden georganiseerd over Kornwerderzand, al dan niet onder begeleiding. De opzet is dat bezoekers niet alleen het Afsluitdijk Wadden Center verkennen, maar ook op ontdekkingsstocht over Kornwerderzand gaan en zo geïnteresseerd raken in c.q. meer te weten komen over de historie van de Afsluitdijk en de Kazematten en de Vismigratierivier bezoeken. Het Afsluitdijk Wadden Center is ook vanaf het water bereikbaar. In de toekomst worden mogelijk arrangementen met een ferry aangeboden.

Hierdoor kunnen dagjesmensen een interessant programma volgen: een uurtje Kornwerderzand met het Afsluitdijk Wadden Center, de vismigratierivier en het Kazemattenmuseum.

2.2 Inrichting van het plangebied

Om er voor te zorgen dat het gebouw van het Afsluitdijk Wadden Center uitnodigt tot het verkennen van Kornwerderzand als geheel moet het goed zijn ingebed in het landschap. Om te kunnen voldoen aan deze ambitie en om het programma van eisen voor de terreininrichting en ontsluiting te kunnen realiseren moet het deel van het eiland van Kornwerderzand waar het Afsluitdijk Wadden Center is gepland worden heringericht.

Er is voor gekozen om het Afsluitdijk Wadden Center te realiseren op het 'nieuwe land' dat begin jaren '70 aan de oostzijde van het dorp Kornwerderzand is toegevoegd om de oprit naar het viaduct over de snelweg te realiseren. In de volgende afbeelding (werkgroep Recreatie DNA, 2014) zijn de ligging van het Afsluitdijk Wadden Center en het gewenste routenetwerk op Kornwerderzand weergegeven.

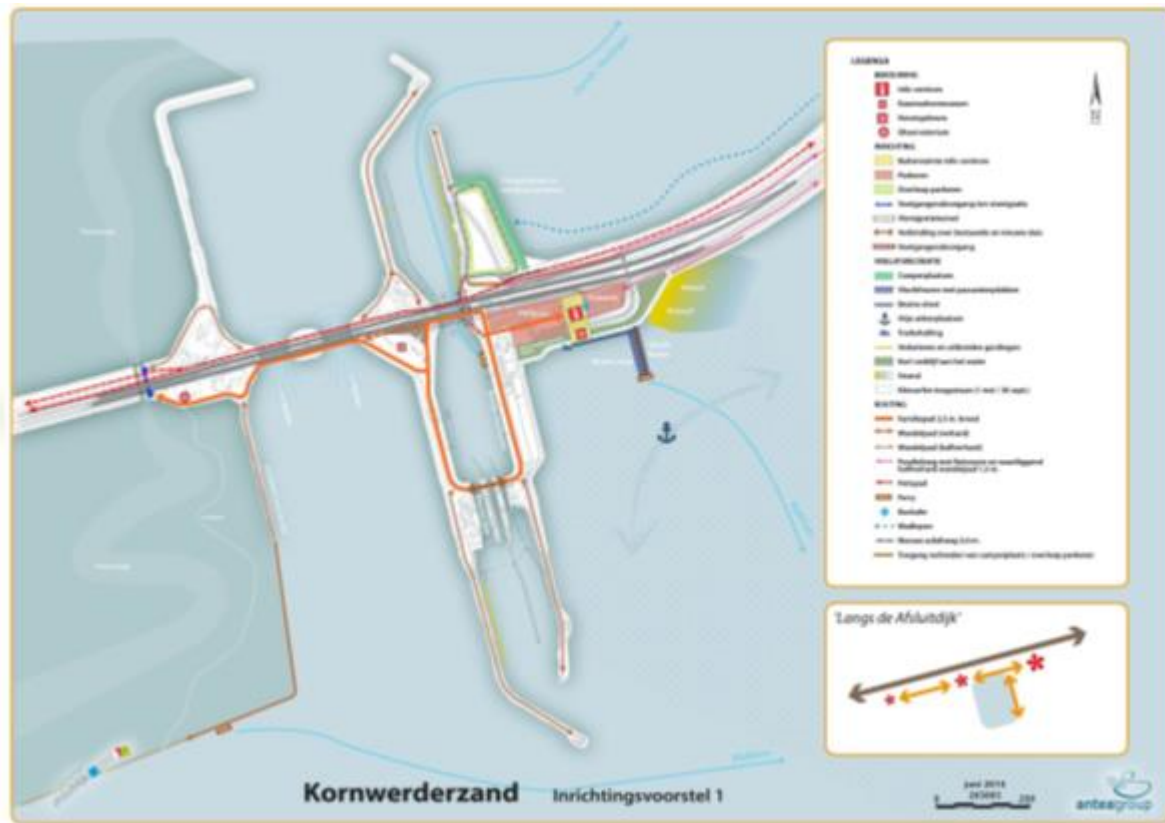

Fig. 7: locatie Afsluitdijk Wadden Center

In het rapport 'Beleefcentrum De Nieuwe Afsluitdijk te Kornwerderzand, ontwerp buitenruimte' (Feddes/Olthof landschapsarchitecten bv, april 2016, Utrecht) is een toelichting gegeven het inrichtingsplan en op de gekozen locatie en 'bouwenveloppe' van het toekomstige gebouw van het Afsluitdijk Wadden Center.

Voor de (her-)inrichting bestaan vanuit de relatie Afsluitdijk Wadden Center - recreatieve ontsluiting de volgende wensen:

- aanlegmogelijkheid voor passanten in de nabijheid van het Afsluitdijk Wadden Center;
- voldoende parkeergelegenheid (± 250 parkeerplaatsen);
- vanuit parkeerterrein(en) moet het Afsluitdijk Wadden Center gemakkelijk te voet bereikbaar zijn, zonder daarbij een verkeersweg over te steken;
- het Afsluitdijk Wadden Center moet bereikbaar zijn voor bevoorrading en voor touringcars die bezoekers dicht bij de entree kunnen laten uitstappen;
- vanuit het Afsluitdijk Wadden Center uitnodigende voetgangersroute voor de woningen langs naar de voorhaven (en van daaruit de mogelijkheid om door te steken naar de vismigratierivier en het 'rondje Kornwerderzand' te lopen
- het bestaande surfstrand met opstapplaats voor kitesurfers met parkeergelegenheid blijft gehandhaafd.

In afwijking van de inrichtingsschets wordt een vluchthaven niet meer met de aanlegsteiger gecombineerd, maar wordt hiervoor elders op Kornwerderzand ruimte gezocht.

De initiatiefnemers van het Afsluitdijk Wadden Center hebben gekozen voor het positioneren van zijn gebouw in de lengterichting langs de oever van het IJsselmeer.

Voor de contouren van het gebouw geldt het volgende programma van eisen:

- het gebouw bestaat uit een begane grond en een verdieping;
- op de begane grond zijn de ondergeschikte horecavoorzieningen, op een deel van de begane grond en op de verdieping zijn de educatieve en informatieve attracties gevestigd;
- het gebouw heeft een bruto vloeroppervlak van maximaal 1200 m² (bij uitwerking van het ontwerp is inmiddels duidelijk geworden dat de begane grond aan bruto bedrijfsvloeroppervlak maximaal 800 m² beslaat en de 1^e verdieping aan bruto bedrijfsvloeroppervlak maximaal 1050 m² beslaat).
- de inpandige hoogte van de begane grond is 3.50 meter, de inpandige hoogte van de verdieping is 5.00 meter;
- over de hele breedte van het gebouw bevindt zich een terras aan de waterkant.

Om inzicht te krijgen in de ruimtelijke mogelijkheden zijn verschillende varianten voor de inrichting verkend. Daarbij is vanuit drie invalshoeken gekeken:

- Lange lijn langs de oever;
- Verschillende plekken accentueren;
- Verbindende grondwal.

Deze verkenning van varianten maakt duidelijk dat aanpassing van de oprit nodig is om voldoende ruimte langs de oever vrij te spelen. Om te voorkomen dat het terrein uit losse delen gaat bestaan worden grondwallen en beplanting gebruikt als inrichtingsmiddelen die voor samenhang zorgen.

De inzet van het inrichtingsplan is het maken van een beschut eiland in het buitenwater, met een vormgeving die aansluit bij het civieltechnische karakter van de Afsluitdijk. Vanuit die beschutting van beplanting en grondwallen en vanuit het laag aan de oever geplaatste gebouw wordt de weidsheid van het waterlandschap ervaren.

Om een plek voor het gebouw aan het water te kunnen maken wordt een deel van de grondwal van de oprit na de bocht sterker afgebogen in de richting van de rijksweg.

Deze grondwal is door zijn vorm een bepalend element in de inrichting van de buitenruimte. Door het beplanten van de taluds krijgt de wal een meer landschappelijk karakter. Het modelleren van het maaiveld in de vorm van grondwallen en verlagingen zorgt voor beschutting van de looproutes en voor samenhang in het terrein.

De studies hebben in 2016 geleid tot een ontwerp dat op de navolgende afbeelding is weergegeven.

Fig. 8: toekomstbeeld openbare ruimte Afsluitdijk Wadden Center

2.3 Routestructuur

2.3.1 Wegen

De inrichting van wegen vormt de basis voor een verkeersveilige, bereikbare en leefbare gemeente. Landelijk is afgesproken dat hiervoor het Duurzaam Veilig principe wordt toegepast. Hierin wordt onderscheid gemaakt in verkeersruimten en verblijfsgebieden. In de verkeersruimten krijgen vlotte autoverplaatsingen en bereikbaarheid prioriteit. In verblijfsgebieden is de kwaliteit van de openbare ruimte belangrijker. De doorstroming van het verkeer heeft een ondergeschikte rol ten opzichte van een aangenaam en veilig woon- en leefklimaat. Op basis van Duurzaam Veilig zijn er drie categorieën wegen:

1. Stroomwegen (verkeersruimte)
Stroomwegen vormen het landelijke- en regionale hoofdwegennet. Hier geldt een maximum snelheid van 120/130 of 100 km/u buiten de bebouwde kom en 70 km/u binnen de bebouwde kom. De A7 via de Afsluitdijk is een stroomweg die deel uit maakt van het landelijke hoofdwegennet.
2. Gebiedsontsluitingswegen (verkeersruimte)
Gebiedsontsluitingswegen hebben een ontsluitende functie voor een groter gebied en regionale centra, en vormen een verbinding met de stroomwegen. Hier geldt een maximum snelheid van 80 km/u buiten de bebouwde kom en 50 km/u binnen de bebouwde kom. Gebiedsontsluitingswegen komen in en nabij het plangebied niet voor.

3. Erftoegangswegen (verblijfsgebied)

Erftoegangswegen lopen direct van en naar de percelen, hoofdzakelijk bestemmingsverkeer, agrarisch verkeer, fietsers. Hier geldt een maximum snelheid van 60 km/u buiten de bebouwde kom en 30 km/u binnen de bebouwde kom. De ten zuiden van de A7 gelegen parallelweg tussen Kop Afsluitdijk en Kornwerderzand is een erftoegangsweg.

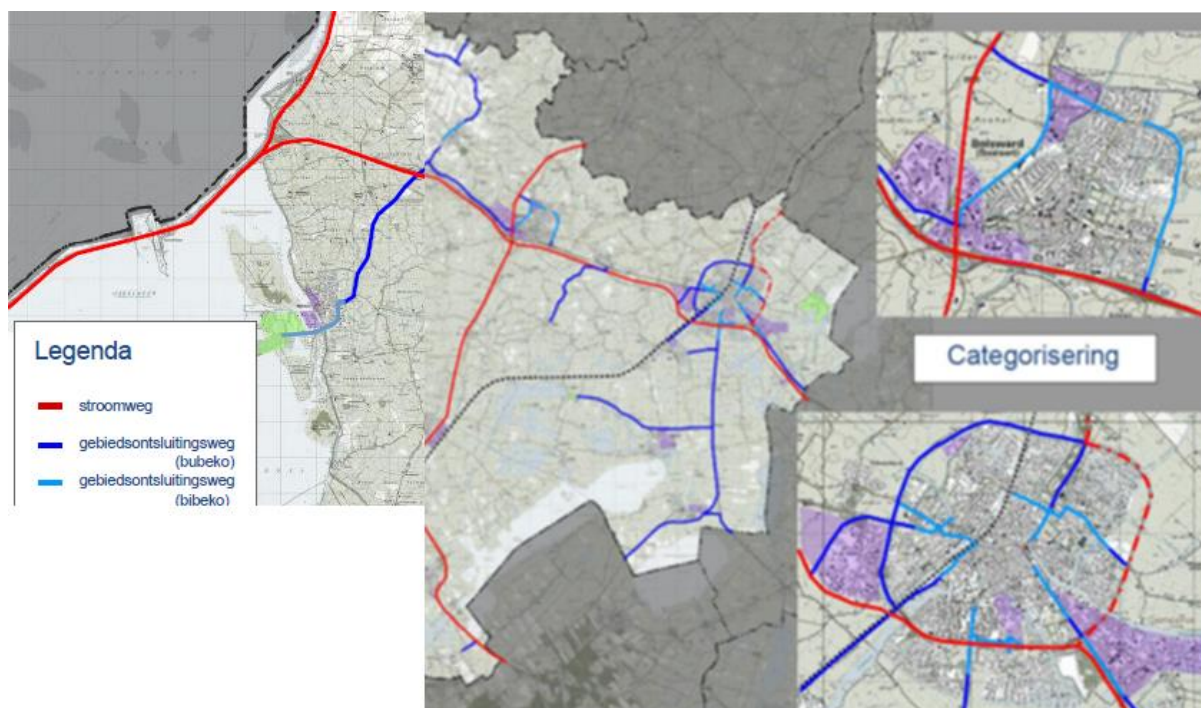

Fig. 9: overzicht wegenstructuur gemeente Súdwest-Fryslân

De herinrichting van de autoverkeerswegen op Kornwerderzand blijft in het kader van het Afsluitdijk Wadden Center beperkt tot de gronden ten zuiden van de A7; ook het bestaande viaduct over de A7 wordt in de huidige vorm gehandhaafd.

De verbindingsweg tussen de zuidelijke af- en oprit van de A7 naar het viaduct wordt gewijzigd. Dit om langs het water meer ruimte te creëren voor het gebouw van het Afsluitdijk Wadden Center (zie ook de vorige paragraaf).

Ongeveer de helft van de vereiste parkeerplekken kunnen binnen de grondwal van de oprit gemaakt worden. Het ontwerp voorziet hier in 134 parkeerplaatsen voor auto's en drie plekken voor bussen. Middels een voetgangerstunneltje is dit parkeerterrein verbonden met het Afsluitdijk Wadden Center.

De overige parkeerplaatsen (113) worden, ingebed in een nieuw aan te leggen grondwal, een terrein gemaakt naast het werkterrein van RWS. Daarmee wordt voorkomen dat het aanzicht van het terrein vanaf de rijksweg te zeer wordt gedomineerd door geparkeerde auto's.

Naast de grondwal (met daarop de verbindingsweg tussen de A7 en het viaduct over de A7) wordt een breed klinkerpad gemaakt als verbindend element over de hele lengte van het terrein. Dit pad ('de brick-road') van gebakken klinkers vormt het doorgaande voetpad van het Afsluitdijk Wadden Center naar de haven en zorgt voor de ontsluiting

voor bevoorrading en touringcars van het gebouw. De 'Brick-road' is 5 meter breed. Voor het Afsluitdijk Wadden Center wordt dit klinkerpad even 7 meter breed, zodat er een soort plein ontstaat. Via het klinkerpad is ook het kite-surfstrand bereikbaar.

Behalve dit hoofdpad van gebakken klinkers worden er tussen de grondwallen voetpaden met een betonverharding van 2 meter breed gemaakt, als verbinding tussen het westelijk gelegen parkeerterrein en het Afsluitdijk Wadden Center. Tevens wordt een betonpad langs de oever van het IJsselmeer gelegd, dit pad geeft toegang tot de steiger waar de passanten kunnen aanmeren.

2.3.2 Openbaar vervoer

Kornwerderzand is middels Q-liner 350 bereikbaar met het openbaar vervoer. Dit betreft een buslijn van Alkmaar via Den Oever, de Afsluitdijk en Bolsward naar Leeuwarden v.v.

In het Gemeentelijk Verkeer- en VervoerPlan (maart 2013) heeft de gemeente de wens uitgesproken om deze verbinding op te waarderen. Een lightrail- of treinverbinding is het meest aantrekkelijk. De wens om een lightrailverbinding te realiseren blijft, alleen door de uitkomst van de visie voor de Afsluitdijk en het wegvallen van gelden voor de spoorlijn Drachten-Groningen lijkt dit niet meer reëel te zijn.

2.4 Afsluitdijk Wadden Center: het gebouw

De situering en vormgevingseisen van het Afsluitdijk Wadden Center zijn gebaseerd op het Masterplan Beeldkwaliteit Afsluitdijk (zie hoofdstuk 3.1.5). Vanuit zijn positie aan de oever van het IJsselmeer biedt het Afsluitdijk Wadden Center een wijds panorama over het water en een terugblik naar de Friese kust. Vanaf de bovenzijde van de eerste verdieping is, over de Afsluitdijk heen, de Waddenzee zichtbaar. Aanknopingspunt voor de positie van het gebouw is een zodanige positie langs de oeverlijn dat er vrij uitzicht is over het IJsselmeer.

Kornwerderzand is langs de Afsluitdijk de plek met de meeste bebouwing. Deze bouwwerken zijn zeer divers van aard. De vorm van de bebouwing maakt steeds opeen eenduidige manier haar functie zichtbaar: verkeerstoren, heftoren, kazemat, woning. Bij benadering van Kornwerderzand vanuit Fryslân of Noord-Holland is van afstand steeds een complex beeld zichtbaar van de verschillende soorten bebouwing.

Het Afsluitdijk Wadden Center zal daardoor niet al van afstand opvallen, maar worden ervaren als onderdeel van de bestaande bebouwing. Het is daarom ongewenst om het Afsluitdijk Wadden Center hoger te maken dan de omringende bebouwing. Aanknopingspunt voor de typologie is een horizontaal gebouw dat zo laag mogelijk langs de oever is geplaatst.

Gezien vanuit de kazematten ligt het Afsluitdijk Wadden Center achter de bebouwing langs de voorhaven. Vanuit het Afsluitdijk Wadden Center zijn de vrijstaande kazematten op de havendammen in het IJsselmeer zichtbaar.

Vanuit Rijkswaterstaat is aangegeven dat de basaltbekleding van de oever aan de IJsselmeerzijde intact moet blijven.

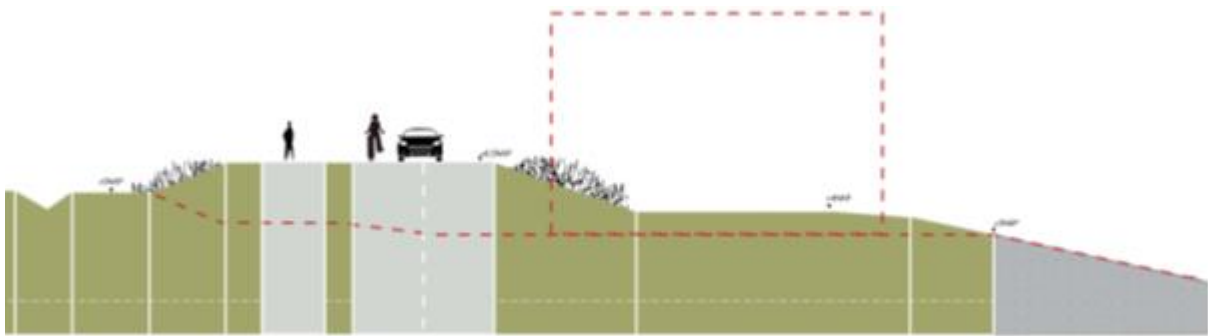

Fig.10: Bestaand profiel ter hoogte van toekomstig Afsluitdijk Wadden Center, met daarop geprojecteerd voorkeursvoorstel nieuwe situatie (rode lijn)

In het inrichtingsplan voor de buitenruimte zijn de positie en de maximaal toegestane hoogte van het Afsluitdijk Wadden Center bepaald. Dit is ook vastgelegd in dit bestemmingsplan.

Binnen die randvoorwaarden heeft de architect van het gebouw de vrijheid om een ontwerp te maken. Vanuit het Masterplan Beeldkwaliteit Afsluitdijk gelden daarbij de volgende richtlijnen:

- gebouwen zijn landschappelijk verankerd, bijvoorbeeld door het in te bedden in grondlichamen;
- het gebouw heeft een logische relatie met het landschap;
- het gebouw is van een spectaculaire eenvoud;
- het materiaal van het gebouw reageert op of weerspiegelt de verschillende atmosferische condities;
- het gebouw draagt bij aan een duurzaam imago van de Afsluitdijk;
- het gebouw maakt door zijn vorm of door transparante delen zijn functie zichtbaar;
- een gebouw aan de waterkant gaat een duidelijke relatie aan met het water;
- een nieuw gebouw is duidelijk ondergeschikt aan de aanwezige monumenten en monumentale waarden (schootsvelden, beschermd gezicht).

Vuilwater

In het kader van de duurzaamheid wordt een kleinschalige zuiveringsinstallatie gerealiseerd. Het vuilwater van het Afsluitdijk Wadden Center wordt via een vetvangput in combinatie met een rioleringszuiveringssysteem (IBA) gezuiverd. Het schone water kan vervolgens worden geloosd in het oppervlaktewater. Deze voorziening wordt aangelegd in de buitenruimte en wel in de directe nabijheid van het Afsluitdijk Wadden Center.

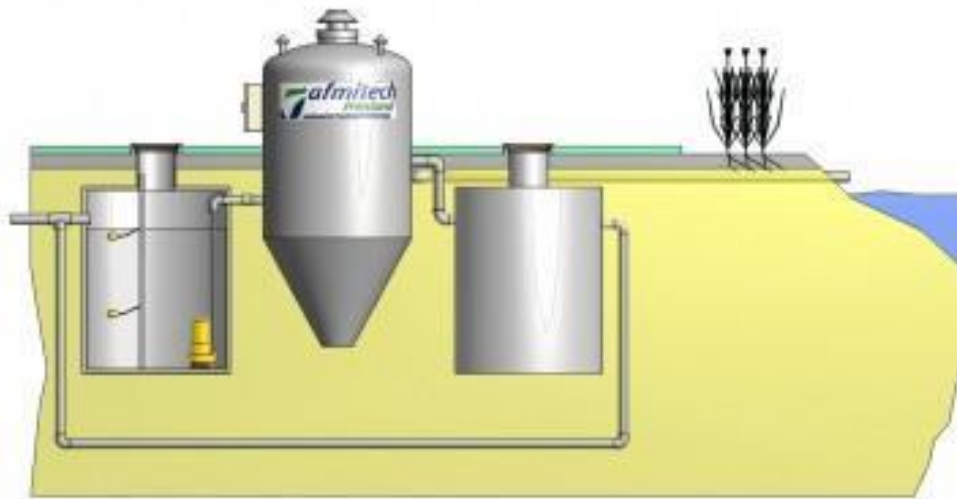

Fig. 11. Impressie van een IBA-systeem

HOOFDSTUK 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid en -regelgeving

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. De SVIR heeft diverse nota's vervangen, zoals de Nota Ruimte en Nota Mobiliteit. Ook zijn met het SVIR de ruimtelijke doelen en uitspraken vervallen die zijn benoemd in de Agenda Landschap, Agenda Vitaal Platteland en Pieken in de Delta. In de SVIR is de visie van de rijksoverheid op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland richting 2040 aangegeven. Dit betreft een nieuw, integraal kader dat de basis vormt voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. In de SVIR is gekozen voor een meer selectieve inzet van het rijksbeleid dan voorheen. Voor de periode tot 2028 zijn de ambities van het Rijk in drie rijksdoelen uitgewerkt:

- vergroten van de concurrentiekracht door versterking van de ruimtelijk economische structuur van Nederland;
- verbeteren van de bereikbaarheid;
- zorgen voor een leefbare en veilige omgeving met unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden.

Met bovengenoemde rijksdoelen zijn 13 nationale belangen aan de orde die in het SVIR verder gebiedsgericht zijn uitgewerkt in concrete opgaven voor de diverse onderscheiden regio's. Buiten deze nationale belangen hebben decentrale overheden meer beleidsvrijheid op het terrein van de ruimtelijke ordening gekregen. Het kabinet is van mening dat provincies en gemeenten beter op de hoogte zijn van de actuele situatie in de regio en de vraag van bewoners, bedrijven en organisaties en daardoor beter kunnen afwegen welke (ruimtelijke) ingrepen in een gebied nodig zijn.

Ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwatervoorziening en kaders voor klimaatbestendige stedelijke (her)ontwikkeling is als nationaal belang benoemd. Het Rijk is verantwoordelijk voor het integrale beheer van het hoofdwatersysteem en, samen met de waterschappen, verantwoordelijk voor de bescherming van Nederland tegen overstromingen. Het is belangrijk dat bij ruimtelijke plannen rekening wordt gehouden met waterhuishoudkundige eisen op korte en lange termijn. Het hoofdwatersysteem van Nederland bestaat uit de Noordzee, de Waddenzee, het IJsselmeer, het Markermeer en de Randmeren, de grote rivieren, de Zuidwestelijke Delta en de rijkskanalen.

Het beheer van het watersysteem is gericht op het meebewegen met natuurlijke processen waar het kan en het bieden van weerstand waar het moet. Naast preventie als primaire pijler bij de bescherming tegen overstromingen, is het waterveiligheidsbeleid ook gericht op het beperken van de gevolgen van een overstroming door keuzes in de ruimtelijke planning en het op orde krijgen en houden van de rampenbeheersing (meerlaagse veiligheid). Het Rijk beheert de primaire waterkeringen (dijken, dammen, kunstwerken en duinen), en het kustfundament. Ook stelt het Rijk de normen vast voor de primaire waterkeringen, zoals de Afsluitdijk.

De Afsluitdijk is expliciet genoemd bij de opgaven van nationaal belang in de MIRT regio Noord-Nederland: 'De ontwikkeling van een robuust kustlandschap en zoetwatersysteem ter vergroting van de waterveiligheid en waterzelfvoorziening en het voorkomen van

verdroging (onder andere door versterking van de Afsluitdijk en bijbehorende sluizencomplexen, Hoogwaterbeschermingsprogramma en deelprogramma's Zoetwatervoorziening, IJsselmeer en Waddengebied van het Deltaprogramma)'. Het bestemmingsplan sluit aan bij de doelstellingen van de SVIR op het gebied van waterveiligheid.

In de SVIR is tevens ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten als nationaal belang benoemd. Het gaat daarbij ook om de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische kwaliteiten op het IJsselmeer en de Waddenzee. Het Afsluitdijk Wadden Center draagt bij aan het beleefbaar maken en het behouden van deze kwaliteiten.

Een ander nationaal belang is ruimte voor het hoofdnetwerk voor (duurzame)energievoorziening en energietransitie. In de SVIR is ter plaatse van de Afsluitdijk de nieuwe hoogspanningsverbinding (indicatief) aangegeven. Inmiddels heeft deze verbinding een planologische basis gekregen door het Rijksinpassingsplan Windpark Fryslân. Het plangebied van het bestemmingsplan overlapt een deel van het plangebied van dat Rijksinpassingsplan. In het bestemmingsplan is de hoogspanningsverbinding als zodanig conform het Rijksinpassingsplan bestemd.

Een volgend nationaal belang is ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten. De Waddenzee en het IJsselmeer zijn Natura 2000-gebieden. Het IJsselmeer maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland. Het Afsluitdijk Wadden Center leidt niet tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de relevante natuurwaarden van beide Natura 2000-gebieden. Ook leidt het plan niet aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-gebied IJsselmeer.

Het laatste nationaal belang in de SVIR is de zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten. Ook hieraan wordt bij dit bestemmingsplan voldaan. Alle relevante aspecten zijn zorgvuldig onderzocht en alle relevante informatie en belangen zijn meegenomen en afgewogen. Zo voldoet het bestemmingsplan ook aan de ladder voor duurzame verstedelijking.

3.1.2 Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk

Op 23 december 2011 heeft de minister van Infrastructuur en Milieu de Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk vastgesteld. Deze structuurvisie beschrijft de voorkeursbeslissing van het kabinet voor de toekomstige ontwikkeling van de Afsluitdijk. De structuurvisie geeft aan hoe de waterkerende functie van de dijk op orde wordt gebracht. De structuurvisie schept de ruimtelijke voorwaarden voor de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen en voor maatregelen en voorzieningen die bijdragen aan de ontwikkeling van een duurzame, innovatieve en ruimtelijk aantrekkelijke regio. De voorkeursbeslissing in de Structuurvisie is onder meer onderbouwd met een Milieueffectrapport (Plan-MER), waar een Passende Beoordeling (PB) deel van uitmaakt, en met andere onderzoeken, waaronder een kosteneffectiviteitsanalyse (KEA).

In de Structuurvisie is een aantal keuzes gemaakt ten aanzien van de versterking van de Afsluitdijk. Deze keuzes vormen de voorkeursbeslissing over waterveiligheid (die in 2012 in het MIRT-projectenboek is opgenomen). De essenties zijn als volgt:

- de versterking van de Afsluitdijk wordt gefaseerd aangepakt. Op de kortere termijn wordt een pakket maatregelen uitgevoerd waarmee bereikt wordt dat de Afsluitdijk veiligheid biedt tot halverwege deze eeuw. Tegen die tijd ontstaat naar verwachting de noodzaak vervolgmaatregelen te treffen aan het dijklichaam en de sluizencomplexen;
- het dijklichaam van de Afsluitdijk wordt versterkt volgens het principe van de 'overslagbestendige dijk'. Overslagbestendigheid houdt in dat het dijklichaam hoog genoeg is om onder vrijwel alle omstandigheden het water tegen te houden; geaccepteerd wordt echter dat er bij een uitzonderlijk zware storm door golfoverslag water over de dijk komt. De binnenzijde van de dijk moet dan sterk genoeg zijn om dit overslaande water te weerstaan. Een belangrijk aandachtspunt bij de maatregelen om de dijk overslagbestendig te maken, is dat het dijklichaam 'een groene (vegetatie) uitstraling' behoudt;
- de sluizencomplexen worden versterkt. Er worden maatregelen genomen aan de huidige constructies om te bereiken dat de sluizencomplexen tot halverwege deze eeuw voldoen aan de veiligheidseisen;
- de ontwikkeling van de Afsluitdijk vindt plaats binnen de bestaande en nieuw te ontwerpen ruimtelijke kwaliteit van het gehele gebied. Ruimtelijke kwaliteit, cultuurhistorie en vormgeving zijn belangrijke aandachtspunten bij de planuitwerking.

Het kabinet neemt met deze structuurvisie zijn verantwoordelijkheid voor de waterveiligheid en ziet daarnaast kansen om verbindingen te leggen met andere thema's om het gebied ook in bredere zin te ontwikkelen. De structuurvisie schetst daartoe mogelijkheden voor ambities voor zover die in ruimtelijk opzicht direct verband houden met de Afsluitdijk en biedt ruimte aan decentrale overheden, kennisinstellingen en marktpartijen om deze ambities in te vullen. Een van deze ambities betreft het duurzaamheidscentrum, waarbij de ontwikkeling van de Afsluitdijk als blijvend icoon van deltatechnologie, innovatie en duurzaamheid centraal staat. In dit centrum kunnen pilots en demonstratieprojecten (voor bijvoorbeeld duurzame energiewinning) worden getoond aan een breed publiek. Verder kan het centrum worden ingezet voor educatie en informatie over duurzaamheid in de toeristisch-recreatieve sfeer. Het Afsluitdijk Wadden Center geeft invulling aan deze ambitie.

3.1.3 Visie Erfgoed en Ruimte

In de Visie Erfgoed en Ruimte (2011) wordt ingegaan op de borging van het onroerend cultureel erfgoed in de ruimtelijke ordening, de prioriteiten daarbij en de wijze van samenwerking met publieke en private partijen. De visie is complementair aan de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en bevat vijf prioriteiten. Onder de noemer 'Eigenheid & veiligheid: zee, kust en rivieren' wordt de Structuurvisie Afsluitdijk genoemd als uitwerkingsinstrument voor de borging van de cultuurhistorische waarde van de Afsluitdijk. Deze cultuurhistorische waarden bestaan uit: archeologie, gebouwde monumenten, waterstaatkundige en militaire werken, dijken en andere landschapselementen. Deze aanpak is in lijn met de Modernisering van de Monumentenzorg (Beleidsbrief MoMo), waarbij het Rijk kiest om de borging van cultuurhistorische waarden van het erfgoed niet meer (hoofdzakelijk) via juridische kaders (i.c. aanwijzing als rijksmonument) te bewerkstelligen, maar met vroegtijdige beïnvloeding via ruimtelijk instrumentarium (in dit geval de Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk en het rijksinpassingsplan Afsluitdijk). Het bestemmingsplan is hiermee in lijn.

3.1.4 Masterplan Beeldkwaliteit Afsluitdijk

Het Masterplan Beeldkwaliteit Afsluitdijk is in opdracht van Rijkswaterstaat opgesteld door Feddes/Olthof landschapsarchitecten en Architectenbureau Paul de Ruiter in samenwerking met de werkgroep ruimtelijke kwaliteit.

Het Masterplan is als onderdeel van de Welstandsnota gemeente Súdwest-Fryslân op 31 maart 2016 vastgesteld door de gemeenteraad.

In het Masterplan wordt beschreven wat de gewenste ruimtelijke kwaliteit is van de toekomstige maatregelen en initiatieven op en rond de Afsluitdijk. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de ruimtelijke kaders waaraan toekomstige maatregelen getoetst kunnen worden (ruimtelijke richtlijnen en vormgevingsprincipes) en uitwerkingen en streefbeelden die een mogelijke ontwikkelingsrichting vanuit ruimtelijke kwaliteit in beeld brengen. De opgestelde ruimtelijke visie is gebaseerd op 5 invalshoeken die elkaar kunnen versterken:

- de monumentale waarde van de Afsluitdijk als icoon van de Nederlandse waterbouw;
- de unieke beleving van het waterlandschap;
- kansen voor duurzaamheid;
- condities voor ecologische ontwikkeling;
- de kans om de Afsluitdijk tot toeristische trekker te ontwikkelen.

In het Masterplan is ook een eerste uitwerking van het Afsluitdijk Wadden Center opgenomen. De plek vraagt om een sterke landschappelijke verankering van het gebouw. In relatie tot aanpassing van de oprit naar het viaduct zijn verschillende posities van het Afsluitdijk Wadden Center uitgewerkt. De hoogte moet beperkt blijven. Met het ontwerp wordt een complementaire ervaring nagestreefd ten opzichte van de ervaring op het Monument en bij de heftorens van het sluisencomplex. Zo wordt het verticale karakter van deze verticale elementen op de dijk niet aangetast.

Een en ander is nader uitgewerkt in het ontwerp van de buitenruimte (zie hoofdstuk 2)

3.1.5 Bro: ladder voor duurzame verstedelijking

Nationaal belang 13, zoals geformuleerd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR, zie paragraaf 3.1), vraagt om een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten. Dit moet met behulp van de Ladder duurzame verstedelijking worden onderbouwd. Deze verplichte toetsing is vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro); geformuleerd is dat deze toetsing een procesvereiste is bij alle nieuwe ruimtelijke besluiten en plannen ten aanzien van bijvoorbeeld kantoorlocaties en woningbouwlocaties. Gemotiveerd dient te worden hoe een zorgvuldige afweging is gemaakt ten aanzien van het ruimtegebruik.

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is in lid 3.1.6 Bro de verplichting opgenomen om in het geval van een bestemmingsplan die nieuwe stedelijke ontwikkelingen mogelijk maakt in de ruimtelijke onderbouwing te motiveren in hoeverre het plan voldoet aan de zogenaamde ladder voor duurzame verstedelijking'. De ladder voor duurzame verstedelijking is sinds 1 oktober 2012 opgenomen in artikel 3.1.6, tweede lid van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en stelt eisen aan ruimtelijke plannen met het oog op een zorgvuldige afweging, transparante besluitvorming en een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden. De ladder voor duurzame verstedelijking heeft als doel om zorgvuldig ruimtegebruik te stimuleren en overprogrammering op regionaal niveau te

voorkomen en bevat drie treden die doorlopen moeten worden in een ruimtelijke procedure.

Vaststaat dat de stappen van de ladder geen vooraf bepaald resultaat voorschrijven, omdat het optimale resultaat moet worden beoordeeld door het bevoegd gezag dat de regionale en lokale omstandigheden kent en de verantwoordelijkheid draagt voor de ruimtelijke afweging met betrekking tot die ontwikkeling.

De definitie van een stedelijke ontwikkeling is als volgt in het Bro omschreven: 'ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen'. In de Handreiking ladder voor duurzame verstedelijking (Ministerie I&M, versie 2: november 2013) (hierna: de Handreiking) wordt onder 'andere stedelijke voorzieningen' verstaan: accommodaties voor onderwijs, zorg, cultuur, bestuur en indoor sport en leisure.

Op grond van artikel 3.1.6 tweede lid van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) dient de toelichting van een ruimtelijk plan, dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- a. er wordt beschreven, dat de voorgenomen stedelijke ontwikkeling voorziet in een actuele regionale behoefte;
- b. indien uit de beschrijving, bedoeld in onderdeel a, blijkt dat sprake is van een actuele regionale behoefte, wordt beschreven in hoeverre in die behoefte binnen het bestaand stedelijk gebied van de betreffende regio kan worden voorzien door benutting van beschikbare gronden door herstructurering, transformatie of anderszins, en;
- c. indien uit de beschrijving, bedoeld in onderdeel b, blijkt dat de stedelijke ontwikkeling niet binnen het bestaand stedelijk gebied van de betreffende regio kan plaatsvinden, wordt beschreven in hoeverre wordt voorzien in die behoefte op locaties die, gebruikmakend van verschillende middelen van vervoer, passend ontsloten zijn of als zodanig worden ontwikkeld.

Allereerst wordt beoordeeld of er met het project sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Het Afsluitdijk Wadden Center, omvat een gebouw die maximaal uit twee bouwlagen bestaat. De bruto vloeroppervlakte van de begane grond mag maximaal 800 m² bedragen. De bruto vloeroppervlakte van de verdieping mag maximaal 1050 m² bedragen. Maximaal 500 m² aan bruto vloeroppervlakte van het gebouw mag worden ingezet voor horeca.

Aan de waterzijde bevindt zich een terras over de volle lengte van het gebouw. Het gebouw is bestemd voor het verrichten van activiteiten gericht op educatie en informatie, waaronder informatie- en expositieruimten en educatieve attracties, ten aanzien van de thema's:

1. vismigratie(rivier) en ecosysteem van Wadden en IJsselmeer (inclusief flora en fauna);
2. Waddenzee / Unesco Werelderfgoed;
3. IJsselmeer / zoetwaterbekken;
4. duurzame energie en innovatie;
5. water- en deltatechnologie;

6. heden, verleden en toekomst van de Afsluitdijk.

Hieraan ondergeschikt is het horecabedrijf toegestaan. Het gebruik ten behoeve van zelfstandige horeca-activiteiten is niet toegestaan. Dit betekent dat de horecabedrijfsactiviteiten dienen te worden verricht ten behoeve van de bezoekers en gebruikers van de op educatie en informatie gerichte activiteiten van het Afsluitdijk Wadden Center. De openingstijden van de horecabedrijfsactiviteiten zijn beperkt van 10.00 tot 22.00 uur. Het vorenstaande wordt ook in de planregels van het bestemmingsplan geborgd.

Aan de waterzijde bevindt zich een terras over de volle lengte van het gebouw. Een deel van het terras kan worden omgebouwd tot wintertuin (serre).

Op de gronden waar het Afsluitdijk Wadden Center is gepland, is volgens het vigerende bestemmingsplan bebouwing toegestaan met een maximum oppervlak van 50 m² en gebouwen ten behoeve van openbare nutsvoorzieningen tot 30 m³ met een maximum hoogte van 3 meter.

Er is met het onderhavige project dus sprake van nieuw ruimtebeslag en een nieuwe functie. Met het plan wordt voorzien in een nieuwe stedelijke voorziening op het terrein van educatie, cultuur en leisure. Het project dient te worden getoetst aan de drie treden van de ladder.

Fig. 12: toekomstig beeld met buitenruimte

Trede a: Actuele regionale behoefte

European Tourism Futures Institute (ETFI) hebben in 2014 onderzoek gedaan naar de profielen en wensen van bezoekers en potentiële bezoekers aan de Afsluitdijk. De resultaten van dit onderzoek zijn gepresenteerd in het rapport Toeristisch-recreatieve potenties van de Afsluitdijk. Uit het onderzoek volgt dat het aannemelijk is dat de

plannen bij Kornwerderzand de aantrekkelijkheid van de plek zodanig zullen vergroten, dat dit een verdubbeling van de attractiewaarde tot gevolg zal hebben. Wanneer de middenprognose als uitgangspunt wordt genomen, dan is het te verwachten dat het aantal bezoekers uit het gebied met een straal van 150 km op jaarbasis zal toenemen van circa 57.000 naar 95.000-122.000. Hieruit volgt, dat er kwantitatief sprake is van een actuele regionale behoefte.

Zoals hiervoor is toegelicht, is de toegestane horecafunctie ondergeschikt aan en staat deze functie ten dienste van de educatieve en informatieve activiteiten van het Afsluitdijk Wadden Center. Er is aldus geen sprake van een zelfstandige horecafunctie. Dit is in de planregels van het bestemmingsplan ook geborgd. Uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) d.d.d 23 december 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:3931) volgt dat 'onzelfstandige horeca' geen stedelijke ontwikkeling is die apart van de hoofdfunctie moet worden getoetst aan de ladder. Zou er overigens wel sprake zijn van een zelfstandige horecafunctie, dan menen wij dat de oppervlakte ervan te klein is om deze functie als nieuwe stedelijke ontwikkeling aan te merken. Ter onderbouwing hiervan wijzen wij op de ABRvS-uitspraak van 9 november 2016 (ECLI:NL:RVS:2016:2984) waarin de Afdeling een restaurant/paviljoen met de aanduiding 'horeca van categorie 2' naar aan den omvang te klein achtte om te kunnen worden aangemerkt als een nieuwe stedelijke ontwikkeling als bedoeld in artikel 3.1.6, tweede lid, van het Bro. Er mocht hier een bouwwerk met een oppervlakte van ongeveer 440 m² en een bouwhoogte van maximaal 5 meter worden gebouwd. De bij het Afsluitdijk Wadden Center toegestane horecafunctie is beperkt tot 500 m² aan bruto vloeroppervlak.

Daarbij geldt kwalitatief gezien, dat het Afsluitdijk Wadden Center het verhaal vertelt over de Afsluitdijk en het leven in een delta. Het biedt educatie, informatie en inspiratie aan bezoekers, toeristen, relaties en bewoners. Afsluitdijk Wadden Center DNA vertelt verhalen en biedt beleving over de unieke projecten op en rond De Nieuwe Afsluitdijk, ten aanzien van de thema's:

1. vismigratie(rivier) en ecosysteem van Wadden en IJsselmeer (inclusief flora en fauna);
2. Waddenzee / Unesco Werelderfgoed;
3. IJsselmeer / zoetwaterbekken;
4. duurzame energie en innovatie;
5. water- en deltatechnologie;
6. heden, verleden en toekomst van de Afsluitdijk.

Het centrum is daarmee een publiekscentrum met een educatief en attractief karakter, waarbij het de bedoeling is dat de Afsluitdijk, het IJsselmeer en de Waddenzee ook kunnen worden beleefd. Op de locatie Kornwerderzand is nu alleen het Kazemattenmuseum gevestigd. Met de realisatie van het Afsluitdijk Wadden Center wordt Kornwerderzand een locatie waar bezoekers langer kunnen verblijven, gedurende een uur tot anderhalf uur. Hier zal ook het Kazemattenmuseum van profiteren. De ontwikkelingen van het Afsluitdijk Wadden Center versterkt de toeristische functie van de Afsluitdijk in zijn geheel. Voor Kornwerderzand specifiek vindt er een kwaliteitsslag plaats. Er wordt niet alleen een gebouw gerealiseerd. De openbare ruimte zal ook een kwaliteitsslag ondergaan, onder andere ten aanzien van parkeer- en toiletvoorzieningen en verrommeling. Daarnaast wordt het, mede door bewoners gewenste, rondje Kornwerderzand hersteld, waarbij geldt dat de bezoekers niet achter de huizen van de

bewoners zullen worden geleid. Het Afsluitdijk Wadden Center vormt het vertrekpunt voor een wandeling naar een aantal bezienswaardigheden op Kornwerderzand. Daaronder bevinden zich een vismigratierivier met observatorium, het Kazemattenmuseum, een aanlegplek voor passanten, de sluizen en een kitesurfstrand.

In de beleidsbrief 'Economie van de gastvrijheid' (12 april 2016) wordt de ambitie tot realisatie van een beleefcentrum op de Afsluitdijk expliciet genoemd in relatie tot marketing en internationale bezoekersstromen en de NBTC Campagne Holland City.

Hiermee voorziet het plan zowel kwantitatief als kwalitatief gezien in een actuele regionale behoefte.

Trede b: binnen bestaand stedelijk gebied

Het begrip 'bestaand stedelijk gebied' wordt in het Bro gedefinieerd als 'een bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur'.

Over het begrip bestaand stedelijk gebied is in de Nota van Toelichting (blz. 50; Stb. 2012, 388) het volgende opgenomen: 'in de praktijk zal moeten worden beoordeeld in hoeverre lineaire bebouwing (lintbebouwing) langs wegen, waterwegen of dijken als bestaand stedelijk gebied moet worden aangemerkt'. Volgens de Nota van Toelichting bij artikel 3.1.6, tweede lid, aanhef en onder b, van het Bro moet worden bekeken of door het benutten van leegstaande verstedelijkingsruimte in bestaand stedelijk gebied kan worden voorzien in de behoefte. Op grond van de gebiedsspecifieke, feitelijke, situatie zal bepaald moeten worden wat ervaren wordt als stedelijk gebied.

De bestaande situatie is dat het Afsluitdijk Wadden Center is gesitueerd op de gronden van de bestaande enclave Kornwerderzand, welke onderdeel uitmaakt van de Afsluitdijk. Het Center is gesitueerd op gronden die deels al verhard zijn, maar nog niet bebouwd zijn.

Volgens het vigerende bestemmingsplan Kornwerderzand hebben de gronden waar het Afsluitdijk Wadden Center is geprojecteerd de bestemming 'Groen' en 'Verkeer – Verblijf'. Hier mogen geen gebouwen worden gebouwd. De gronden met de bestemming 'Groen' zijn bedoeld voor groenstroken, bermen en taluds met de daarbij behorende paden, openbare nutsvoorzieningen en water. De gronden met de bestemming 'Verkeer – Verblijf' voor woonstraten, paden en taluds en parkeervoorzieningen en tevens voor de daarbij behorende groenvoorzieningen, openbare nutsvoorzieningen en water.

Fig. 13: uitsnede van bestemmingsplan Kornwerderzand

De gronden direct ten westen van het Afsluitdijk Wadden Center zijn bestemd als Maatschappelijk (bruin gearceerd in bovenstaande figuur) en aangewezen voor culturele en educatieve voorzieningen en kantoorvoorzieningen. Gebouwen moeten binnen het bouwvlak worden gerealiseerd. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt dat deze ook buiten het bouwvlak mogen worden gebouwd, zonder beperkingen ten aanzien van het oppervlak.

Op de gronden ten westen van de gronden met de maatschappelijke bestemming geldt een woonbestemming (geel gearceerd in bovenstaande figuur).

De gronden met de bestemmingen 'Maatschappelijk' en 'Wonen' zijn in de provinciale Verordening Romte Fryslân 2014 aangewezen als bestaand bebouwd gebied (rood gearceerd in onderstaande figuur)

Fig. 14: Uitsnede kaart Verordening Romte van bestaand bebouwd gebied.

De bestaande situatie en de planologisch mogelijke situatie in ogenschouw genomen is het Afsluitdijk Wadden Center geprojecteerd in een directe omgeving waar sprake is van een bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, kantoren en culturele en educatieve voorzieningen, alsmede daarbij behorende stedelijk groen en infrastructuur'. Op grond van de definitie uit het Bro is er sprake van bestaand stedelijk gebied.

Mocht ondanks deze motivatie het uitgangspunt zijn, dat plan buiten stedelijke omgeving wordt gerealiseerd, dan geldt dat het Afsluitdijk Wadden Center niet in bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd. Het Afsluitdijk Wadden Center vertelt het verhaal over de Afsluitdijk en dient verteld te worden op een plek die logisch is voor bezoekers, te weten op de Afsluitdijk. Kornwerderzand is hiervoor de geschikte locatie, mede omdat hier voldoende ruimte is voor de ontwikkeling van een dergelijk centrum en het in de nabijheid ligt van ander toeristische en recreatieve voorzieningen, zoals onder ad 1 is aangegeven. Het plan is vanwege zijn unieke aard ruimtelijk-functioneel onlosmakelijk verbonden met de Afsluitdijk. Binnen het gebied van Kornwerderzand dat in de Verordening Romte Fryslân 2014 wordt aangeduid als 'bestaand bebouwd gebied' is onvoldoende ruimte voor de realisatie van het Afsluitdijk Wadden Center. Ook zijn hier geen mogelijkheden voor herstructurering of transformatie om het center te kunnen realiseren. Ook elders op de Afsluitdijk (zoals bij het Monument) is onvoldoende ruimte om het Afsluitdijk Wadden Center te kunnen realiseren. Den Oever, Zurich of Harlingen zijn als locaties voor het Afsluitdijk Wadden Center niet geschikt, nu deze te ver zijn gelegen van de functies (Afsluitdijk, vismigratierivier, etc.) en de ambities (het beleven van de Afsluitdijk, de Waddenzee en het IJsselmeer) waarvoor het Afsluitdijk Wadden Center als informatie- en educatiecentrum wordt opgericht.

De behoefte aan het Afsluitdijk Wadden Center kan derhalve niet binnen het bestaand stedelijk gebied van de regio worden voorzien door benutting van beschikbare gronden door herstructurering, transformatie of anderszins in bestaande dorpen of steden.

Ad c: Passend ontsloten

Uit het eerder genoemde onderzoek van EFTI volgt dat bezoekers met name Kornwerderzand bezoeken per auto en per camper. Daarnaast wordt de locatie bezocht per bus (touroperators). De locatie is direct ontsloten vanaf de A7 (afsluitdijk). Ook is het Afsluitdijk Wadden Center uitstekend voor fietsers ontsloten via een vrijliggend fietspad over de Afsluitdijk en is Kornwerderzand middels Q-liner 350 bereikbaar met het openbaar vervoer. Dit betreft een buslijn van Alkmaar via Den Oever, de Afsluitdijk en Bolsward naar Leeuwarden v.v. Het Afsluitdijk Wadden Center is derhalve passend ontsloten voor autoverkeer, touroperators, openbaar vervoer en de fiets. Er komt ook een fietspad van Zurich naar Kornwerderzand aan de Waddenzeezijde.

Het plan voldoet hiermee aan de ladder voor duurzame verstedelijking.

3.1.6 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Ter bescherming van de nationale belangen is door het Rijk het "Besluit algemene regels ruimtelijke ordening" (Barro) opgesteld. De regels van het Barro moeten in acht worden genomen bij het opstellen van onder meer provinciale ruimtelijke verordeningen en bestemmingsplannen.

In het Barro zijn regels opgenomen voor de volgende nationale belangen:

- rijksvaarwegen;
- mainportontwikkeling Rotterdam;
- kustfundament;
- grote rivieren;
- Waddenzee en waddengebied;
- Defensie
- hoofdwegen en landelijke spoorwegen
- elektriciteitsvoorziening;
- buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen;
- Natuurnetwerk Nederland;
- primaire waterkeringen buiten het kustfundament;
- IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte);
- erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde.

Voor het plangebied zijn vier nationale belangen direct of indirect van belang, te weten Waddenzee en waddengebied, Natuurnetwerk Nederland, primaire waterkeringen en IJsselmeergebied.

a. Waddenzee en Waddengebied

Het plangebied ligt in het waddengebied zoals aangewezen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Het Barro stelt een aantal regels met betrekking tot de inhoud van bestemmingsplannen ter bescherming van deze nationale belangen. Voor de bescherming van de Waddenzee en het Waddengebied uitgegaan van het 'nee, tenzij'-principe voor nieuwe activiteiten, dan wel wijziging van bestaande activiteiten (art. 2.5.5). Indien gebruik of bebouwing mogelijk wordt gemaakt, die afzonderlijk of in combinatie met ander gebruik of andere bebouwing significante gevolgen kan hebben voor de landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten, bedoeld in artikel 2.5.2, wordt een beoordeling gemaakt van de gevolgen voor die kwaliteiten van het gebied (art. 2.5.6). Als landschappelijke kwaliteiten van de Waddenzee worden aangemerkt de rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis. Als cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee worden aangemerkt de in de bodem aanwezige archeologische waarden, en de overige voor het gebied kenmerkende cultuurhistorische structuren en elementen, bestaande uit onder meer historische scheepswrakken, zeedijken en de daaraan verbonden historische sluizen, waaronder het ensemble Afsluitdijk.

De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis van de Waddenzee worden niet significant aangetast. Het Center wordt gerealiseerd aan de IJsselmeerkant en niet aan de Waddenzeekant. Verder wordt het Center gerealiseerd op de bestaande enclave Kornwerderzand. Er vindt in zoverre geen nieuw ruimtebeslag direct nabij de Waddenzee plaats. Verder is de hoogte van het Center in relatie tot de aanwezige functies op Kornwerderzand en de Afsluitdijk relatief beperkt, opdat aan de weidsheid en de open horizon van de Waddenzee geen afbreuk wordt gedaan. Door het gebruik van het gebouw te beperken (alleen een educatie- en informatiefunctie en slechts ten dienste daarvan ondergeschikte horeca en door het toevoegen van

openingstijden) en ook de bouw mogelijkheden voor het gebouw te beperken (het bruto vloeroppervlak, het gebruik van het dak, de maximale oppervlakte wordt beperkt) worden significante effecten op rust en natuurlijkheid voorkomen. Bovendien zorgt het Center in dat kader niet voor een wezenlijke verandering in verkeersstromen gelet op de al aanwezige verkeersdrukte op de A7. Eigen aan het ontwerp van het Center is dat lichtuitstraling op de Waddenzee wordt voorkomen. Van significante gevolgen van de aantasting van de landschappelijke kwaliteiten van de Waddenzee is dan ook geen sprake.

Verder worden ook de cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee niet aangetast. Nu het Center niet zorgt voor ruimtebeslag in de Waddenzee worden de daar, in de bodem aanwezige archeologische waarden door de bouw van het Afsluitdijk Wadden Center niet aangetast. De afstand tussen het Afsluitdijk Wadden Center en de bestaande bebouwing is zodanig dat aan de ene kant sprake is van aansluiting bij de bestaande bebouwing, maar toch ook zodanig dat het gebouw geen afbreuk doet aan deze bebouwing. Verder wordt er geen afbreuk gedaan aan het ensemble Afsluitdijk of overige in het Barro genoemde kenmerkende cultuurhistorische structuren en elementen.

Voor het waddengebied geldt verder dat een bestemmingsplan dat betrekking heeft op dit gebied en het oprichten van nieuwe bebouwing buiten het stedelijk gebied mogelijk maakt, regels dient te stellen die ertoe strekken dat de maximaal toelaatbare bouwhoogten alsmede de aard of de functie van nieuwe bebouwing passen bij de aard van het omringende landschap (art. 2.5.12). Hieraan wordt voldaan. Het gebouw Afsluitdijk Wadden Center wordt voorzien op Kornwerderzand en zorgt in zoverre niet voor nieuw ruimtebeslag buiten deze enclave of in het Waddengebied. De maximale bouwhoogte van het gebouw is 10 m (14 + NAP, welke maximale bouwhoogte ook in de planregels is voorgeschreven) en sluit daarmee aan bij de overige bebouwing op Kornwerderzand. De woningen op Kornwerderzand hebben een hoogte van 10,5 m (14,5+ NAP), de hoogte van het gebouw van Rijkswaterstaat dat visueel tussen de woningen en het Afsluitdijk Wadden Center staat, is 8 m (12 m + NAP). De Lorentzsluizen, de sluistoren en de brugwachterstoren zijn hoger. Door de hoogte van 10 m heeft de bezoeker vanaf de eerste verdieping zowel zicht over het IJsselmeer als de Waddenzee. Kortom, de toegestane maximale bouwhoogte van het gebouw past bij de aard van het omringende landschap.

In het Afsluitdijk Wadden Center worden activiteiten gericht op educatie en informatie gehuisvest. Het gaat om activiteiten ten aanzien van de thema's:

1. vismigratie(rivier) en ecosysteem van Wadden en IJsselmeer (inclusief flora en fauna);
2. Waddenzee / Unesco Werelderfgoed;
3. IJsselmeer / zoetwaterbekken;
4. duurzame energie en innovatie;
5. water- en deltatechnologie;
6. heden, verleden en toekomst van de Afsluitdijk.

Ook is een horecabedrijf ondergeschikt aan en ten dienste van de activiteiten gericht op educatie en informatie toegestaan. De omvang van het gebouw Afsluitdijk Wadden Center is in de regels beperkt. Zo mag het gebouw uit maximaal 2 bouwlagen bestaan. De bruto vloeroppervlakte van de bovenstaande bouwlaag mag maximaal 1050

m² bedragen. De bruto bedrijfsvloeroppervlakte van de onderste bouwlaag mag maximaal 800 m² bedragen. De maximum bouwhoogte is 10 meter. Het gebouw moet binnen het bouwvlak worden gebouwd. Slechts maximaal 500 m² van de bruto bedrijfsvloeroppervlakte van het gebouw mag worden gebruikt ten behoeve van horeca. De terrasfunctie van het horecabedrijf is beperkt tot de gronden waaraan de aanduiding 'terras' is toegekend. Het dak van het gebouw mag niet voor horecabedrijfsactiviteiten worden gebruikt. Verder zijn de openingstijden voor de horecabedrijfsactiviteiten beperkt van 10.00 uur tot 22.00 uur. Het bestemmingsplan maakt geen evenementen mogelijk.

Het Afsluitdijk Wadden Center heeft een duidelijke relatie met de functies in het omringende landschap. Door het Afsluitdijk Wadden Center kan de bezoeker op een educatieve wijze kennis maken met de Afsluitdijk, het water en de Delta. Kortom, de aard en de functie van de nieuwe bebouwing passen bij de aard van het omringende landschap.

b. Natuurnetwerk Nederland

Het Barro schrijft voor dat bij provinciale verordening regels moeten worden gesteld ter aanwijzing en ter bescherming van het Natuurnetwerk Nederland. Bij de Verordening Romte Fryslân 2014 is het IJsselmeergebied als Natuurnetwerk Nederland opgenomen. Artikel 7 van deze verordening behelst een beschermingsregime voor het Natuurnetwerk Nederland. Op de relatie van dit bestemmingsplan met het Natuurnetwerk Nederland wordt in hoofdstuk 4 ingegaan.

c. Primaire waterkeringen

In het Barro zijn regels opgenomen over de wijze van bestemmen van primaire waterkeringen en beschermingszones. Een bestemmingsplan bevat de bestemming 'waterkering' voor gronden waarop een primaire waterkering ligt of die de functie van primaire waterkering hebben. Deze gronden zijn in het onderhavige bestemmingsplan bestemd als 'Waterstaat – Waterkering'. De gronden die conform de Legger binnen de beschermingszone van de dijk liggen krijgen de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone – dijk'. Overigens bevat de Legger restricties ten aanzien van de bouwmogelijkheden in/op deze primaire waterkering. Handelingen in een waterstaatswerk, zoals bouwactiviteiten, zijn vergunningplichtig conform de Waterwet.

Ingevolge art. 2.11.3 dient de verwezenlijking van het bestemmingsplan niet te leiden tot belemmeringen voor het onderhoud, de instandhouding of de versterking van de primaire waterkering, in dit geval de Afsluitdijk. Bij de bouw van het Afsluitdijk Wadden Center wordt rekening gehouden met de functie van de waterkering. Het realiseren van het Afsluitdijk Wadden Center zal niet tot gevolg hebben dat er belemmeringen voor het onderhoud, de instandhouding of de versterking van de primaire waterkering ontstaan. De werkzaamheden die in het kader van Rijks inpassingsplan Afsluitdijk worden beoogd, zullen met de komst van het Afsluitdijk Wadden Center niet worden gefrustreerd. Het Afsluitdijk Wadden Center ligt niet op een locatie waar deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd.

d. IJsselmeergebied

In art. 2.12.2 is het volgende bepaald: 'Een bestemmingsplan bevat geen bestemmingen die ten opzichte van het ten tijde van inwerkingtreding van deze titel geldende bestemmingsplan nieuwe bebouwing of landaanwinning mogelijk maken. Indien op het tijdstip van inwerkingtreding van deze titel geen bestemmingsplan geldt, maakt een bestemmingsplan geen nieuwe bebouwing of landaanwinning mogelijk'.

Het eerste lid geldt niet voor nieuwe bebouwing of landaanwinning, die na 22 december 2009 in een bestemmingsplan zijn of worden mogelijk gemaakt met een totale oppervlakte per gemeente van ten hoogste 5 hectare voor niet met name genoemde gemeenten ten behoeve van andere bestemmingen dan natuurontwikkeling, aansluitend op de bestaande bebouwing.

Het onderhavige bestemmingsplan voorziet niet in landaanwinning, het Afsluitdijk Wadden Center wordt op bestaande gronden gerealiseerd. Wel voorziet het bestemmingsplan in nieuwe bebouwing, aansluitend op bestaande bebouwing. Hier is immers sprake van de bestaande (bebouwings-)enclave van Kornwerderzand, waarbij het Afsluitdijk Wadden Center aansluit. Het center sluit verder ook qua vorm en massa aan bij de gebouwen en bouwwerken op Kornwerderzand. Deze zijn divers en verschillend van vorm; de bebouwing is verdeeld in plukjes bebouwing van ruime omvang met verschillende functies. Het Afsluitdijk Wadden Center op deze locatie doet geen afbreuk aan dit beeld van verspreid staande solitaire bebouwing van ruime omvang. De omvang van de met het plan toegestane bebouwing valt ruim binnen de genoemde 5 hectare.

3.1.7 Water

Europees en Rijksbeleid

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft als doel om de kwaliteit van de Europese wateren te verbeteren ("goede toestand") en die kwaliteit goed te houden. Het belangrijkste middel om dit doel te bereiken is het stroomgebiedbeheerplan (SGBP). In een dergelijk plan worden de waterkwaliteitsdoelen en de daarvoor benodigde maatregelen beschreven om deze goede toestand te bereiken. Nederland maakt deel uit van vier internationale stroomgebieden, waarbij de gemeente Súdwest-Fryslân in het stroomgebied van de Rijn Noord valt.

In het stroomgebiedbeheerplan van de Rijndelta staan de doelen en bijbehorende maatregelen om een goede toestand van oppervlakte- en grondwater te bereiken.

Waterwet

De Waterwet (december 2009) stelt integraal waterbeheer op basis van de 'watersysteem-benadering' centraal. Deze benadering gaat uit van het geheel van relaties binnen watersystemen. Denk hierbij aan de relaties tussen waterkwaliteit, -kwantiteit, oppervlakte- en grondwater, maar ook aan de samenhang tussen water, grondgebruik en watergebruikers. Hiernaast kenmerkt integraal waterbeheer zich ook door de samenhang met de omgeving. Dit komt tot uitdrukking in relaties met beleidsterreinen als natuur, milieu en ruimtelijke ordening.

Met de Waterwet is de gemeente beter uitgerust om onder andere wateroverlast tegen te gaan.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het plangebied van het onderhavige bestemmingsplan ligt binnen de Legger Afsluitdijk. Op grond van artikel 2.11.2, eerste lid van het Besluit algemene regels ruimtelijke

ordering moeten de gronden die zijn aangewezen als primaire waterkering, op de Legger Afsluitdijk aangeduid als kernzone, te voorzien van een dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterkering'. Daarnaast is in de Legger Afsluitdijk ook de beschermingszone van de dijk vastgelegd. Deze beschermingszone is in het onderhavige bestemmingsplan aangeduid met de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone – dijk'.

Wet ruimtelijke ordening en de Watertoets

De watertoets is per 1 november 2003 wettelijk verplicht (en vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening). Ruimtelijke plannen moeten worden overlegd met de waterbeheerder. De waterbeheerder geeft een wateradvies af, waarin maatregelen zijn opgenomen om aan de trits 'bergen – vasthouden – afvoeren' te kunnen voldoen. In het kader van de planvorming is maandelijks contact geweest met de waterbeheerder of beheerder van de waterkering, Rijkswaterstaat.

In de waterparagraaf geeft de initiatiefnemer aan welke afwegingen in het plan ten aanzien van water zijn gemaakt. Het is een toelichting op het doorlopen proces en maakt de besluitvorming ten aanzien van water transparant. In geval van locatiekeuzes en bij herinrichting van bestaand bebouwd gebied geeft de initiatiefnemer expliciet aan welke rol de kosten en risico's van verdroging, verzilting, overstroming en overlast hebben gespeeld bij de besluitvorming. De waterparagraaf grijpt zichtbaar terug op de afsprakennotitie en het wateradvies van de waterbeheerder. De watertoets is ook verricht voor dit bestemmingsplan. Hierop wordt ingegaan in hoofdstuk 4.

Nationaal Waterplan 2009-2015

Onderdeel van de bovengenoemde Waterwet is het zesjaarlijkse Nationaal Waterplan. Dit plan is de opvolger van de 4e Nota Waterhuishouding (1998) en heeft de status van structuurvisie binnen de Wet ruimtelijke ordening. Ook maken de (vier) stroomgebiedsbeheersplannen (SGBP's) onderdeel uit van het Nationaal Waterplan. Zo ontstaat er een heldere koppeling tussen Europees beleid (KRW) en Rijksbeleid.

Duurzaam waterbeheer is het devies van het Nationaal Waterplan. Gemeenten hebben hierin specifieke taken op het gebied van omgaan met afvalwater, hemelwater en grondwater.

Waterbeleid 21e eeuw: anders omgaan met water

Door de opgetreden wateroverlast heeft de regering de commissie Waterbeheer 21e eeuw in het leven geroepen. De commissie geeft advies over de problemen en hoe die in de toekomst te voorkómen zijn. Op 31 augustus 2000 bracht de commissie het advies Waterbeleid voor de 21e eeuw "Geef water de ruimte en de aandacht die het verdient" uit. De commissie concludeerde dat de manier waarop wij nu met water omgaan niet voldoende is voor de verwachte klimaatveranderingen. De bevindingen van de commissie zijn verwoord in de hedendaagse wetgeving en beleidsnota's. In grote lijnen ligt de nadruk op de kwantiteitstrits vasthouden-bergen-afvoeren en de kwaliteitstrits schoonhouden-scheiden-schoonmaken.

Nationaal Bestuursakkoord Water

Met het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) (2011) onderstrepen het Rijk, het Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse

Gemeenten de gezamenlijke opgave om het watersysteem op zo kort mogelijke termijn en tegen de laagste maatschappelijke kosten op orde te brengen en te houden. Samenwerken is de rode draad van het geactualiseerde Nationaal Bestuursakkoord.

Het NBW is een uitwerking van het waterbeleid 21e eeuw (WB21) en de KRW. De belangrijkste doelen en taken zijn:

- het teveel (overlast) of tekort (onderlast) aan water aanpakken;
- verbetering van de waterkwaliteit.

Deltabeslissing IJsselmeergebied

De deltabeslissing IJsselmeergebied gaat over drie strategische keuzes:

- de afvoer naar de Waddenzee;
- het waterpeil op het IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren;
- de zoetwatervoorraad.

Belangrijk onderdeel van de voorgestelde Deltabeslissing is dat het gemiddelde winterpeil in het IJsselmeer tot 2050 gelijk blijft. De Afsluitdijk is daarin een belangrijke factor. Het water wordt met een combinatie van spuien en pompen naar de Waddenzee afgevoerd. Als de zeespiegel en het weer het toelaten, vindt afvoer plaats via spuien. Als spuien niet kan, is met inzet van pompen toch een voldoende afvoer te waarborgen. Om dit mogelijk te maken worden meer pompen op de Afsluitdijk gebouwd.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Streekplan Fryslân 2007

Op 13 december 2006 hebben Gedeputeerde Staten het "Streekplan Fryslân 2007", genaamd 'Om de kwaliteit fan de romte', vastgesteld. Het streekplan geeft de visie van Gedeputeerde Staten op het ruimtelijk beleid van de provincie weer. Het streekplan gaat vergezeld met een 'strategische milieubeoordeling', een milieuraapport dat op grond van een nieuwe Europese richtlijn is opgesteld.

In het streekplan wordt geconstateerd dat de provincie met het IJsselmeer beschikt over een betrouwbare bron van zoet water om het water in boezem, poldersloten en kanalen op peil en van goede kwaliteit te houden. Om voor de komende periode de huidige waterpeilen van het IJsselmeer te kunnen handhaven, is de aanleg van een extra spuicomplex in de Afsluitdijk noodzakelijk.

Voorts wordt in het Streekplan ingegaan op de kustverdediging en worden reserveringszones aangegeven voor toekomstige dijkversterking. De provincie zet in op het in stand houden en verder ontwikkelen van de belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten en waarden in de provincie. Deze ambitie is verder uitgewerkt in de structuurvisie 'Grutsk op 'e Romtel!' (2014), waarin de landschappelijke en cultuurhistorisch samenhangende structuren zijn benoemd.

De provincie wil het goederenvervoer over water stimuleren. Hierbij is het IJsselmeer van belang (onder andere Vaarweg Harlingen - Amsterdam via Kornwerderzand).

De landelijke fietsroute over de Afsluitdijk maakt ook onderdeel uit van het provinciale fietsnetwerk. Voor het overige is in het Streekplan geen specifiek beleid opgenomen voor wat betreft recreatie en toerisme op de Afsluitdijk.

3.2.2 Economie van de Gastvrijheid

De beleidsbrief 'Economie van de Gastvrijheid' bouwt voort op de beleidsbrief 'Economie', het slim verbinden van de bezoekers aan de economie van de provincie Fryslân. Het succes van het slimme verbinden lezen we af aan de progressie in:

1. de omzet in de gastvrijheidseconomie;
2. het aantal banen in de gastvrijheidsbranche;
3. de ranking van de provincie in de nationale top 12 van de gekozen bestemmingen;
4. de waardering van de bezoekers.

De provincie willen hieraan bijdragen door:

- de focus te leggen op groei van het aantal nationale en internationale bezoekers;
- het bevorderen van de verbinding tussen ondernemers, het onderwijs en de overheden;
- op basis van die verbindingen onze inzet te bepalen ten opzichte van én versterkend aan de inzet van anderen: legitiem, effectief en slagvaardig.

De beleidsbrief 'Economie van de Gastvrijheid' sluit aan op de strategie van het Rijk die leidt tot verspreiding van de bezoekers over Nederland. Enkele onderwerpen of toeristische trekkers, waaronder het beleefcentrum, het Afsluitdijk Wadden Center worden daarin genoemd.

3.2.3 Verordening Romte 2014

Op 25 juni 2014 hebben Provinciale Staten de Verordening Romte Fryslân 2014 vastgesteld. De verordening is in werking getreden op 1 augustus 2014. De verordening uit 2011 is hiermee integraal herzien. In de verordening zijn regels gesteld die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. Als daaraan niet wordt voldaan, zal de provincie een zienswijze indienen en eventueel een aanwijzing geven als onvoldoende aan die zienswijze tegemoet wordt gekomen. Het streekplanbeleid is in het kader van de verordening voorzien van concrete beleidsregels. In de verordening is onder meer de grens tussen het buitengebied en het stedelijk gebied vastgelegd. In stedelijk gebied bestaat een grotere mate van beleidsvrijheid wat betreft de ruimtelijke ordening dan in het buitengebied.

In artikel 1.1.1 is bepaald dat in een ruimtelijk plan voor landelijk gebied geen bouwmogelijkheden en gebruiksmogelijkheden worden opgenomen voor nieuwe stedelijke functies. In afwijking hiervan kan in een ruimtelijk plan ene uitbreidingslocatie aansluitend op bestaand stedelijk gebied worden toegestaan. Hieraan wordt voldaan. Uit de bij de verordening behorende kaart "Begrenzing bestaand stedelijk gebied" blijkt dat de bestaande woonbebouwing van Kornwerderzand is aangemerkt als bestaand stedelijk gebied. Het plangebied van het bestemmingsplan sluit hierop aan.

In artikel 2.1.1. is bepaald dat een ruimtelijk plan voor een uitbreidingslocatie of voor het landelijk gebied een ruimtelijke kwaliteitsparagraaf dient te bevatten waarin wordt aangegeven op welke wijze:

- a. het plan rekening houdt met de draagkracht van het landschap voor de opvang en inpassing van nieuwe functies, op grond van een analyse van de samenhang van de ondergrond, netwerken en nederzettingenpatronen;
- b. het plan invulling geeft aan de blijvende herkenbaarheid van de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten, zijnde de structuren van provinciaal belang

zoals die, met inbegrip van een richtinggevend advies, per deelgebied of gebiedsoverschrijdend zijn omschreven in de structuurvisie Grutsk op 'e Romte.

Verder dient het plan regels te stellen die ertoe strekken dat de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten herkenbaar blijven. Verder dient het plan te voorzien in een zorgvuldige inpassing van een uitbreidingslocatie of een nieuwe recreatieve voorziening binnen de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten.

Voor het bepalen van de hoogte van het Afsluitdijk Wadden Center is aansluiting gezocht bij de bestaande bebouwing op Kornwerderzand. De bouwhoogte is daarom niet afwijkend van de overige bebouwing. De locatie van het Afsluitdijk Wadden Center is zodanig gekozen dat dit niet conflicteert met de overige bebouwing.

Op grond van artikel 2.2.1 dient in de plantoelichting van een ruimtelijk plan te worden aangegeven op welke wijze het plan rekening houdt met de wijze van onderzoek naar en bescherming van archeologische waarden en verwachtingswaarden zoals aangegeven op de Famke. Hiervoor wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

Artikel 2.3.1 schrijft voor dat in de toelichting bij een ruimtelijk plan dat voorziet in een nieuwe stedelijke functie buiten bestaand stedelijk gebied een verantwoording bevat waaruit blijkt dat toepassing is gegeven aan het principe van zorgvuldig ruimtegebruik, waaruit in ieder geval blijkt waarom die functie redelijkerwijs niet binnen bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 3.1.5, waarin wordt onderbouwd waarom het Afsluitdijk Wadden Center voldoet aan de ladder voor duurzame verstedelijking.

Artikel 2.5.1 schrijft voor dat voor gronden binnen een afstand van 400 meter gemeten vanaf de grens van de bestemming verkeersdoeleinden of een vergelijkbare bestemming voor een autosnelweg of een autoweg geen bouwmogelijkheid voor een reclamemast met een hoogte van meer dan 6 meter mag bevatten. Dit is in de planregels geborgd.

Op grond van artikel 5.4.1. sub 2 is een nieuwe dagrecreatieve inrichting alleen toegestaan in, aansluitend aan of nabij een recreatiekern, tot een maximaal aantal van 150.000 bezoekers per jaar. Het verwachte aantal bezoekers van het Afsluitdijk Wadden Center is minder dan genoemd aantal, maar de Kornwerderzand is geen recreatiekern. Op grond van artikel 5.5.3. sub 2 kan hiervan worden afgeweken t.b.v. een nieuwe kleinschalige dagrecreatieve inrichting of voorziening worden afgeweken tot een maximale terreinomvang van 1 ha. De terreinomvang van het Afsluitdijk Wadden Center is kleiner dan 1 ha.

Ingevolge artikel 5.6.1 lid 1 wordt in de plantoelichting van een ruimtelijk plan voor een nieuwe recreatieve voorziening onderbouwd dat de inrichting milieuhygiënisch en verkeerskundig inpasbaar is in de omgeving en wat betreft schaal en verschijningsvorm inpasbaar is binnen de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten. Voor de milieuhygiënische en verkeerskundige inpasbaarheid wordt verwezen naar hoofdstuk 2 en hoofdstuk 4. Voor de landschappelijke en cultuurhistorische inpasbaarheid wordt verwezen naar het hierover eerder gestelde in deze paragraaf en naar hoofdstuk 4.

De uitvoering van de landschappelijke inpassing hoeft niet via een voorwaardelijke bepaling in de planregels van het bestemmingsplan te worden opgenomen, nu het Afsluitdijk Wadden Center een initiatief is van de betrokken overheden en de overheden (privaatrechtelijke) zeggenschap hebben over de wijze van realisatie. Ook zijn zij eigenaar/zakelijk gerechtigde van de grond en stellen zij de middelen beschikbaar voor de financiering van het Afsluitdijk Wadden Center en het omliggende gebied.

Hoofdstuk 7 van de verordening bevat bepalingen ter bepaling en ter bescherming van de ecologische hoofdstructuur (thans genoemd: Natuurnetwerk Nederland). Hierop wordt in hoofdstuk 4 nader ingegaan.

De gronden waarop het Afsluitdijk Wadden Center wordt gerealiseerd maken deel uit van de kustverdediging in de vorm van de Afsluitdijk. Op grond van artikel 8.2.1. van de Verordening Romte 2014 mag in een ruimtelijk plan geen bouw- en gebruiksmogelijkheden worden opgenomen voor nieuwe recreatieve voorzieningen, nieuwe stedelijke functies of voor nieuwe bedrijven op buitendijks gebied in het IJsselmeer.

Op grond van artikel 8.2.3 kan een ruimtelijk plan in afwijking van artikel 1.1.1 en 8.2.1 bouw- en gebruiksmogelijkheden bieden voor nieuwe bijzondere stedelijke en recreatieve functies op en bij de Afsluitdijk, mits aan de volgende voorwaarden (art. 8.2.2) wordt voldaan:

- a. de mogelijkheden worden afgewogen ten opzichte van het risico op calamiteiten bij overstromingen, waarbij de risico's worden beperkt door risicobewust te bouwen en rekening te houden met toekomstige stijging van het waterpeil;
- b. versterking van de waterkering niet onomkeerbaar wordt belemmerd;
- c. er geen beperkingen optreden voor de beroepsscheepsvaart;
- d. de mogelijkheden geen afbreuk doen aan de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten en de natuurlijke waarden van de omgeving;
- e. de waterkwaliteit niet nadelig wordt beïnvloed;
- f. advies is gevraagd aan de waterbeheerder en voor zover van toepassing de vaarwegbeheerder.

De bouw van het Afsluitdijk Wadden Center voldoet aan de bovengenoemde voorwaarden en heeft geen nadelige gevolgen.

Verder kan een ruimtelijk plan bouw- en gebruiksmogelijkheden bieden voor nieuwe bijzondere stedelijke en recreatieve functies op en bij de Afsluitdijk, met inachtneming van de voorwaarden in artikel 8.2.2, mits de betrokken gemeente en Gedeputeerde Staten daarover overeenstemming hebben bereikt en deze functies passen binnen een beleidskader waarmee Provinciale Staten hebben ingestemd.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Ontwikkelvisie 2011-2021

De "*Ontwikkelvisie 2011-2021 gemeente Súdwest-Fryslân*" is op 22 maart 2012 vastgesteld. In deze visie staan de gemeentelijke ambities betreffende sociale, ruimtelijke en economische ontwikkelingen beschreven. De visie vormt een belangrijke basis voor nieuw beleid en ruimtelijke plannen. De visie maakt duidelijk hoe de gemeente zich naar de toekomst toe wil positioneren, wat de belangrijkste speerpunten zijn en op welke aandachtsgebieden wordt ingezet. De ontwikkelvisie beslaat een periode van tien jaar.

In de gemeente worden vijf landelijke clusters en één stedelijk cluster rondom Bolsward en Sneek onderscheiden. De ontwikkelvisie rust op zes pijlers waar een visie op is geformuleerd en waar een koers per landelijk of stedelijke cluster voor is uitgezet. De pijlers met bijbehorende visie betreffen:

Verscheidenheid in kernen: Gebiedsgerichte aanpak via clusters, met oog voor samenhang. Aandacht voor unieke ruimtelijke structuur, sociaaleconomische kenmerken en toekomstvisies van de kernen. Extra aandacht voor plattelandskernen en stadswijken waar de leefbaarheid onder druk staat.

Weidsheid van het landschap: Zorgvuldig met weidsheid omgaan, maar ruimte bieden voor nieuwe ontwikkelingen naar aard/schaal. Er worden hoge eisen aan ruimtelijke kwaliteit gesteld.

Economische verscheidenheid: Gebiedsgerichte aanpak om te zorgen dat de gemeente zich in totaliteit sterk ontwikkelt. Ruimtelijke keuzes maken ten aanzien van economische ontwikkeling. Extra aandacht voor sterke sectoren vanwege hun groeipotentie en innovatief vermogen. Bijeenbrengen onderwijs en arbeidsmarkt, zodat vraag en aanbod beter aansluiten.

Grote sociale verbondenheid: Iedereen kan (naar vermogen) meedoen. De huidige sociale infrastructuur wordt optimaal benut. Betere samenwerking en afstemming tussen partijen. Betere afstemming aanbod. Uitgangspunten zijn eigen verantwoordelijkheid, eigen kracht en zelfredzaamheid. Kwetsbare groepen actief opsporen.

Grote rijkdom aan cultuur en erfgoed: Cultuur en cultureel erfgoed hebben verbindende werking op de samenleving en grote aantrekkingskracht op toeristen. Daarom wordt gezorgd voor een divers cultureel aanbod en voor bescherming, behoud en ontsluiting van cultureel erfgoed.

Sterke aantrekkingskracht voor toeristen: Toerisme en recreatie als verbinding tussen stad/platteland, cultuur, natuur, sport, zorg, land- en tuinbouw. Verdiepen van bestaand aanbod, kwaliteitsverbetering en slim combineren van aanbod. Watertoerisme versterken door samenwerking met andere vaargebieden.

3.3.2 Visie Ruimtelijke Kwaliteit (2013)

De in het kader van het Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân opgestelde 'Landschapsontwikkelingsvisie' (2009) heeft als basis gediend voor de "Visie Ruimtelijke Kwaliteit Gemeente Súdwest-Fryslân" die op 23 juni 2013 is vastgesteld. Deze visie heeft geen betrekking op de Afsluitdijk en Kornwerderzand

3.3.3 Erfgoedvisie (2012) en Erfgoednota (2013)

Met het vaststellen van de "Erfgoedvisie Silhouet" (juni 2012) heeft de gemeente haar visie en missie op behoud en ontwikkeling van het erfgoed vastgesteld. De gemeente stelt zich hierbij ten doel om het culturele erfgoed op een evenwichtige, en duurzame manier in stand te houden en draagvlak hiervoor te ontwikkelen. Op basis van deze visie is de "Erfgoednota gemeente SWF 2013-2016: De basis op orde" opgesteld (januari 2013). Een belangrijk speerpunt van de nota is dat de basis op orde wordt gebracht. Dit betekent dat de gemeentelijke organisatie haar kerntaken op het gebied van erfgoed zorgvuldig gaat uitvoeren. Het is namelijk een wettelijke taak voor gemeenten om te komen tot een zorgvuldige planbehandeling en besluitvorming wat betreft cultuurhistorie.

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is vastgelegd dat gemeenten vanaf 1 januari 2012 in hun ruimtelijke plannen rekening moeten houden met aanwezige cultuurhistorische waarden. Dit was al verplicht voor archeologie. Met de Erfgoednota is het gemeentelijk erfgoedbeleid hierop aangepast. Zo gaat de gemeente bij de bescherming van archeologische (verwachtings-)waarden in ruimtelijke plannen nu formeel uit van de gemeentelijke FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra), een uitsnede van de provinciale FAMKE.

Voor de bekende en de te verwachten cultuurhistorische waarden gaat de gemeente uit van de provinciale cultuurhistorische kaart (CHK). De kaart is daarmee onderlegger voor het in de erfgoednota geformuleerde beleid. Echter, niet alle waarden aangegeven op deze kaart kunnen bij voorbaat behouden blijven, hier zal een gemeentelijke afweging aan te pas komen. In de erfgoednota is verder uiteengezet hoe in het kader van ruimtelijke plannen omgegaan dient te worden met het erfgoed. In het kader van voorliggend bestemmingsplan is daarmee rekening gehouden.

3.3.4 Visie Recreatie en Toerisme

Onze visie Toerisme en Recreatie voor 2022: Súdwest-Fryslân staat bekend als een kwalitatief hoogwaardig gebied voor (actieve vormen van) toerisme en recreatie met een zeer gevarieerd en levendig aanbod. Deze variatie en levendigheid is gerealiseerd door een gezamenlijke inzet met de sector op betere verbindingen tussen toeristisch aanbod op het gebied van land en water, kunst en cultuur.

De ontwikkelingsstrategieën uit de visie zijn gericht op het creëren van meer (afwisseling in) belevenissen door verbindingen te leggen tussen het bestaande aanbod en door verbindingen te leggen tussen alle partijen die daarbij betrokken zijn:

- Geef de bezoeker een gevoel van 'thuiskomen' en 'zichzelf kunnen zijn';
- Benut de rijkdom van het 'water', het landschap en de steden;
- Organiseer avontuurlijker actieve vormen van recreatie;
- Gebruik verhaallijnen om de gast nieuwe ervaringen te laten beleven.

Actie, Gastheerschap en Samenwerking zijn de kernwoorden van de strategieën:

De samenhang wordt gerealiseerd door te kiezen voor de kracht van het lokale verhaal, te investeren in aantrekkingskracht en door één sterk toeristisch samenwerkingsverband neer te zetten voor de regio.

Er wordt koers gezet op Gastheerschap vanuit de invalshoeken:

- meer aansprekende watersportactiviteiten voor de jeugd en sportstimulering;
- het bevorderen van elektrisch varen en fietsen;
- verleiding tot gezelligheid en vermaak in de kernen;
- jaarlijks terugkerende sportieve en culturele events.

Er wordt gekoerst op meer beleving van het weidse landschap en de bijzondere natuur door:

- op de kop van Afsluitdijk een 'uitzichtpunt' van formaat te realiseren;
- het creëren van belevenissen binnen de kwalificatie Nationaal Landschap;
- de optimalisatie van de bestaande routenetwerken.

Een van de in de nota genoemde items is 'Afsluitdijk als belevenis'. Om het bewustzijn op het gebied van duurzaamheid te vergroten sturen we aan op een informatief en inspirerend belevingscentrum nabij de Afsluitdijk. Kornwerderzand maakt onderdeel uit van de driehoek waar de kop van de Afsluitdijk ook in valt. Het onderhavige bestemmingsplan sluit aan op de visie.

3.3.5 Woonschepenverordening 2012

Op 15 november 2012 heeft de raad van de gemeente Súdwest-Fryslân de "Woonschepenverordening Súdwest-Fryslân 2012" vastgesteld. De woonschepenverordening kent een actuele regeling voor woonschepen in de gemeente, zowel voor permanent als voor recreatief gebruik.

In de nieuwe woonschepenverordening is geregeld dat de plaatsen waar woonschepen ligplaats mogen hebben, zijn aangewezen op de ligplaatsenkaart met toelichting, die als bijlage bij de verordening is opgenomen. Op de kaart met toelichting is de locatie inclusief het toegestane gebruik (permanente of recreatieve bewoning) en het maximaal op de locatie aanwezige aantal woonschepen aangegeven. In en nabij Kornwerderzand zijn geen ligplaatsen voor woonschepen aanwezig en gewenst en deze worden dan ook niet toegestaan.

3.3.6 Antennebeleid 2012

De gemeenteraad heeft in haar vergadering van 18 oktober 2012 het "Antennebeleid gemeente Súdwest-Fryslân" vastgesteld. De noodzaak hiertoe ligt er in dat mobiele communicatie in Nederland de laatste jaren een ongekennde groei doormaakt. Burgers en bedrijven hechten veel belang aan een ruime beschikbaarheid en goede toegankelijkheid van mobiele communicatie. Naast dit algemene belang is er ook een groot maatschappelijk belang voor goede mobiele communicatie, zoals de bereikbaarheid van de hulpdiensten. Door het toenemend gebruik van mobiele communicatie groeit de vraag naar plaatsingsmogelijkheden voor antenne-installaties. Om te komen tot een verantwoorde maatschappelijke, stedenbouwkundige en landschappelijke inpassing van antenne-installaties is gemeentelijk antennebeleid opgesteld.

De volgende gebieden komen als eerste in aanmerking voor plaatsing:

1. bestaande masten;
2. bedrijventerreinen;
3. sportparken en hoogbouw;
4. langs of nabij infrastructuur en dan bij voorkeur bij kunstwerken.

Op Kornwerderzand is een antennemast aanwezig. Eventuele aanvragen worden per geval beoordeeld.

HOOFDSTUK 4 Omgevingsaspecten

4.1 Milieuzonering

Milieuzonering zorgt ervoor dat milieubelastende en milieugevoelige bestemmingen op een verantwoorde afstand van elkaar worden gesitueerd. Op deze wijze wordt gevaar en hinder voor de milieugevoelige functies voorkomen dan wel zoveel mogelijk beperkt en omgekeerd wordt voldoende zekerheid aan milieubelastende activiteiten geboden dat deze activiteiten duurzaam binnen aanvaardbare voorwaarden uitgeoefend kunnen worden.

De publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (2009) van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) bevat een categorale indeling van bedrijfstypen. Bij deze indeling is de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek gevolgd. Elk bedrijfstype heeft een eigen code.

Naast een omschrijving van de bedrijfstypen is per type aangegeven welke richtafstanden gelden voor de aspecten geur, stof, geluid en gevaar. Dit is een indicatie van de minimale afstand die in beginsel, vanuit een bedrijf tot een rustige woonwijk, aangehouden moet worden. De grootste afstand is bepalend voor de indeling van een bedrijfstype in een milieucategorie.

Het Afsluitdijk Wadden Center heeft verschillende functies: de hoofdfunctie is educatie en informatie en daaraan ondergeschikt is een horecabedrijf toegestaan. Voor horecabedrijven in de vorm van restaurants geldt volgens de VNG-brochure een afstand van 10 meter. Een educatie- en informatiecentrum is niet als zodanig in de VNG-brochure opgenomen. Voor functies zoals een bibliotheek of een museum geldt een afstand van 10 m. Voor functies zoals onderwijs, bioscopen, theaters, evenementenhallen geldt een afstand van 30 m. Deze laatste functies betreffen functies die over het algemeen een aanzienlijke of zeer grote verkeersaantrekkende functie (kunnen) hebben. Wordt aansluiting gezocht bij de VNG-afstand van 10 m dan wel 30 m, dan geldt dat hieraan ruimschoots wordt voldaan. De afstand van het bestemmingsvlak 'Cultuur en Ontspanning' waarbinnen het Afsluitdijk Wadden Center wordt gerealiseerd, tot de woningen aan de aan de Sluisweg bedraagt ruim 165 meter.

4.2 Bodem

Het uitgangspunt is dat de kwaliteit van de bodem in het plangebied zodanig moet zijn dat er geen risico's zijn voor de volksgezondheid bij het gebruik van het plangebied voor wonen of een andere functie voor het verblijf van mensen.

Op 13 december 2012 heeft de gemeenteraad van Súdwest-Fryslân de Nota bodembeheer en de bodemkwaliteitskaart Zuidwest Fryslân vastgesteld. De bodemkwaliteitskaart is een kaart waarop de kwaliteit van de bodem is aangegeven per deelgebied. De Nota bodembeheer beschrijft het beleid voor hergebruik of toepassen van grond als bodem. Het Besluit Bodemkwaliteit is hierin leidend. In de nota is ook een vrijstellingenbeleid opgenomen voor het uitvoeren van bodemonderzoek bij een omgevingsvergunning met de activiteiten bouw. Op basis hiervan kan de gemeente vrijstelling verlenen voor het uitvoeren van bodemonderzoek.

Hier volgen een aantal uitzonderingen waarbij géén vrijstelling kan worden verleend:
locaties met een bekende verontreiniging, of locaties gelegen nabij (binnen een straal van 25 meter) een puntbron van bodemverontreiniging;
verdachte locaties of locaties binnen een straal van 25 meter van verdachte locaties, waarvan een vermoeden bestaat van bodemverontreiniging, tenzij door een historisch onderzoek (uitgevoerd volgens NVN 5725) wordt aangetoond dat de locatie onverdacht is;
de bodemkwaliteit van het plangebied geeft aanleiding om een risico te verwachten bij het geplande gebruik.

Voor dit bestemmingsplan is een bodem- en asfaltonderzoek uitgevoerd (verkenkend onderzoek NEN 5740, opgesteld door Anteagroup, 27 juni 2016, projectnummer 410135). Dit onderzoek geeft aan dat dit project op het gebied van de bodemkwaliteit door kan gaan. Het onderzoek is als bijlage bij dit bestemmingsplan gevoegd.

4.3 Cultuurhistorie inclusief archeologie

4.3.1 Toetsingskader en beleid

De belangrijkste wettelijke basis voor het behoud van het erfgoed is de Monumentenwet 1988. Ter implementatie van het Verdrag van Malta, is deze Monumentenwet gewijzigd. De kern van de Monumentenwet is dat, wanneer de bodem wordt verstoord, archeologische resten intact moeten blijven (in situ). Wanneer dit niet mogelijk is, worden archeologische resten opgegraven en elders bewaard (ex situ). De Modernisering Monumentenwet (MoMo) heeft op 1 januari 2012 tot een wijziging van art. 3.6.1, lid 1 van het Bro geleid. Ieder ruimtelijk plan moet een analyse van cultuurhistorische waarden van het plangebied bevatten. Zover hier sprake van is, moet ook aangegeven worden hoe met de mogelijk in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden rekening is gehouden. Hierbij moet de historische (stede)bouwkunde en historische geografie worden meegenomen in de belangenafweging. Aangegeven moet worden welke conclusies aan de geanalyseerde waarden worden verbonden en op welke wijze deze zijn geborgd in het plan.

Conform de gemeentelijke erfgoedvisie en –nota wordt uitgegaan van de Cultuur Historische kaart van de provincie Fryslân (CHK), waar ook de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) deel van uit maakt. Op deze kaarten is informatie opgenomen over archeologische en cultuurhistorische waarden.

4.3.2 Archeologie

Op welke plaatsen archeologisch onderzoek aan de orde is, wordt op grond van het gemeentelijk beleid bepaald. De gemeente volgt de provinciale Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE). Op deze kaart worden voor de perioden Steentijd - Bronstijd en IJzertijd - Middeleeuwen adviezen gegeven over eventueel te verrichten onderzoeken. Volgens de FAMKE geldt voor de Afsluitdijk geen archeologische verwachting. De archeologische verwachting is zodanig laag dat de kans op aantasting bij de meeste ingrepen zeer klein is. Voor de waterzones heeft de FAMKE geen verwachting opgenomen.

Desalniettemin is er wel degelijk sprake van archeologische waarden op de Afsluitdijk, dit betreffen hoofdzakelijk 20e-eeuwse oorlogssporen. Er is uitgebreid onderzoek gedaan door middel van bureauonderzoek en visuele inspectie naar de aanwezigheid van oorlogssporen op de Afsluitdijk in de landbodem. Hieruit is gebleken dat ter hoogte van het plangebied vooralsnog geen sporen worden verwacht, wel direct aan de noordelijke rand (zie figuur 15).

Er is dus vooralsnog geen aanvullend onderzoek noodzakelijk voor het landgedeelte. In bijlage 2a is het betreffende archeologische rapport opgenomen. Mochten er onverhoopt toch archeologische vondsten worden gedaan, dan blijft de archeologische meldingsplicht van toevalsvondsten van kracht (art. 5.10, lid 1 Erfgoedwet). Concreet houdt dit in dat wanneer bij graafwerkzaamheden vondsten worden aangetroffen waarvan de vinder redelijkerwijs moet kunnen weten dat het archeologie betreft, dit gemeld moet worden bij het bevoegd gezag, zijnde de gemeente.

Onderdeel van het plan vormt een steiger in de vorm van een strekdam. Middels damwanden zal dit worden opgebouwd met daarbij enkele palen voor een drijvende aanlegconstructie. Voor deze constructie zal dus niet worden gegraven.

Voor wat betreft de waterbodem: zoals gezegd zijn deze gronden op de FAMKE nog niet meegenomen. Daarom is hier aanvullend onderzoek naar verricht (Inventariserend Veldonderzoek (opwaterfase), november 2016). Uit dit archeologisch inventariserend veldonderzoek volgt dat er geen te beschermen archeologische waarden/objecten zijn aangetroffen. Dit onderzoek is als bijlage bij de plantoelichting gevoegd.

Gelet op de lage archeologische verwachtingswaarde ter plaatse van het plangebied voor zover liggend op het land, en gelet op het feit dat in IJsselmeer geen ingrepen in de bodem zijn voorzien en uit inventariserend veldonderzoek blijkt dat hier geen te beschermen archeologische waarden aanwezig zijn, is een archeologische dubbelbestemming niet nodig.

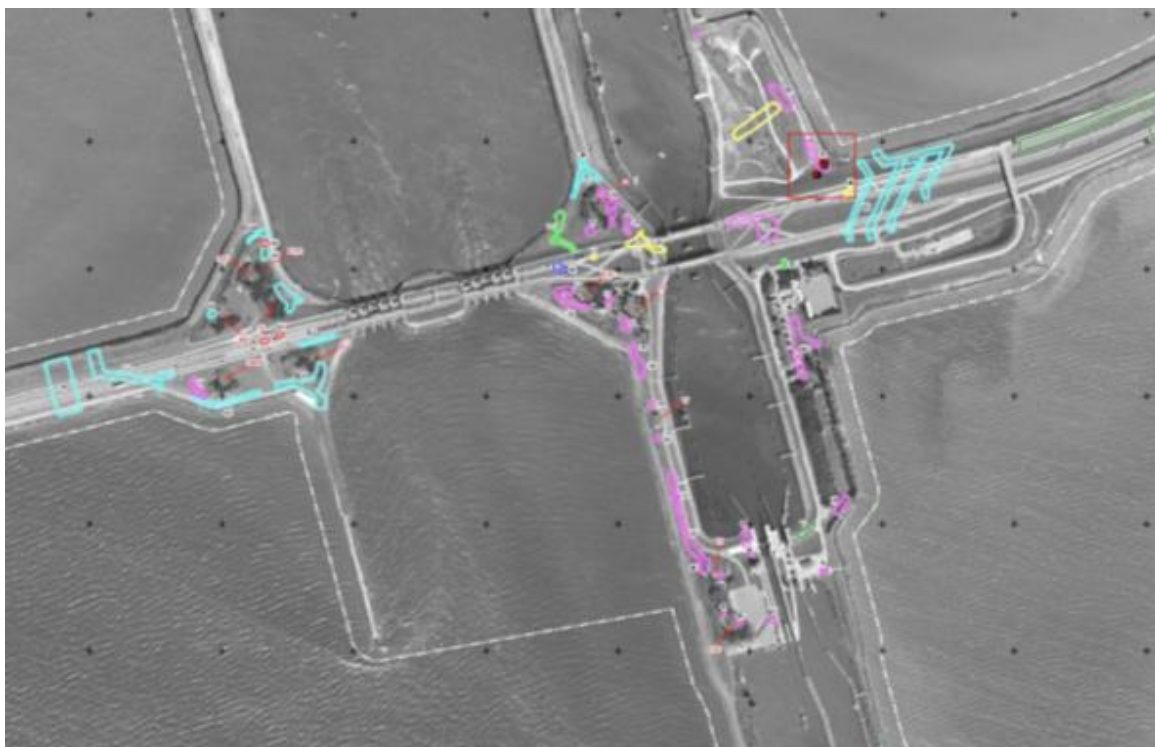

Fig. 15: Deel Kornwerderzand inclusief plangebied bestemmingsplan Beleefcentrum Afsluitdijk met daarop aangegeven de verwachte oorlogssporen (Uitsnede uit Bijlage 1 RAAP-RAPPORT 2869).

4.3.3 Cultuurhistorie

Fig. 16 : Uitsnede van de Cultuurhistorische kaart

Inventarisatie en waardering

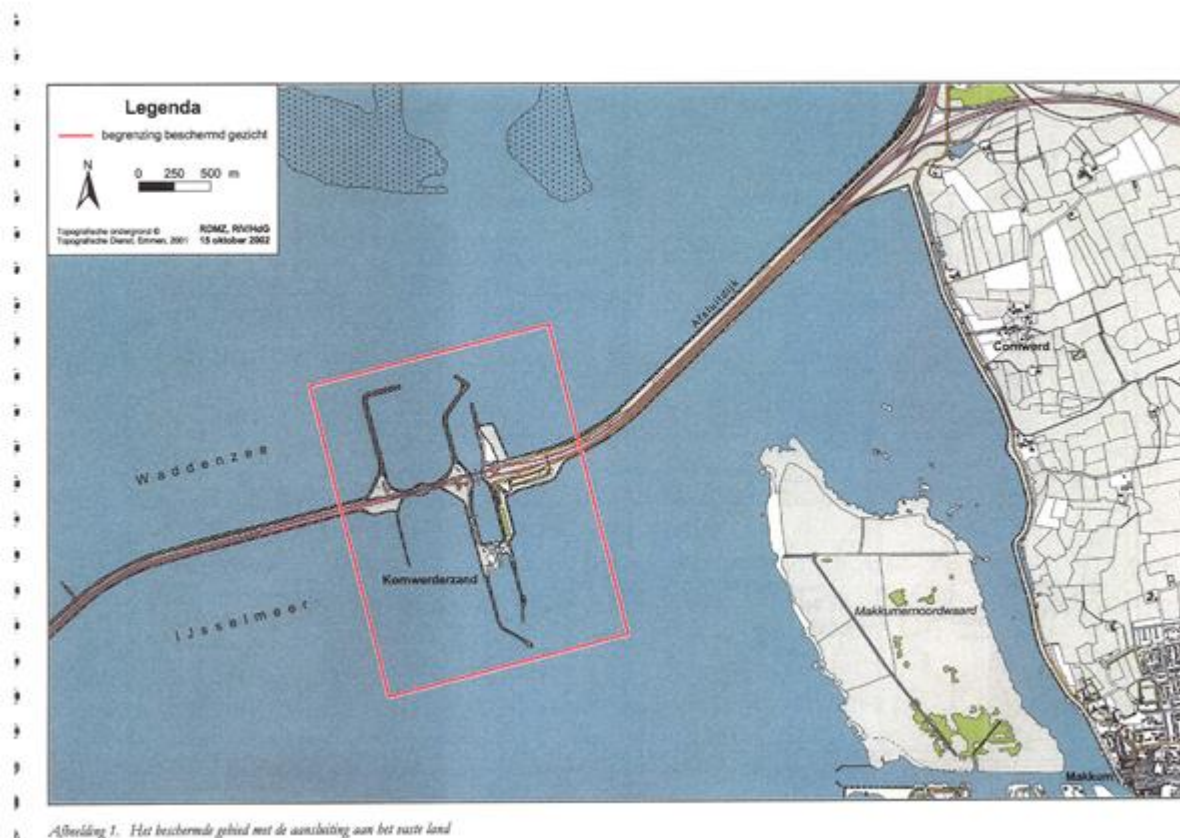

Fig. 17: Het beschermde gebied met de aansluiting aan het vaste land

Voor het afsluiten van de Zuiderzee werd vanaf de twintiger jaren van de twintigste eeuw de Afsluitdijk aangelegd. In 1928 werd gestart met de aanleg van het werkeiland Kornwerderzand voor de kust van Fryslân. In de twintigste eeuw is het plangebied grootschalig gewijzigd door de verbreding van de snelweg en de aanleg van extra infrastructuur zoals het parkeerterrein. Het plangebied ligt in het beschermd dorpsgezicht van Kornwerderzand. Er zijn geen waardevolle cultuurhistorische objecten en structuren in het plangebied aanwezig, behalve de contouren van het werkeiland en de scherpe overgang tussen land en water. Bij de planvorming (Masterplan Beeldkwaliteit en rapport ontwerp buitenruimte) is goed gekeken naar het zorgvuldig inpassen van nieuwe bebouwing op deze locatie. Ook het inrichtingsplan, zoals opgenomen in het rapport ontwerp buitenruimte, houdt goed rekening met de cultuurhistorische en landschappelijke kenmerken van het plangebied. Zo sluit de aanleg van het dijklichaam goed aan bij de civieltechnische vormtaal van de Afsluitdijk en Kornwerderzand. Verder worden de te beschermen waarden van het dorpsgezicht Kornwerderzand niet aangetast. Zo blijft het beschermd gezicht in de vorm van een rechthoekig gebied dat de sluiscomplexen, de ruitvormige stukje land en de strekdammen bewaard. Het Afsluitdijk Waddencentrum wordt gerealiseerd op bestaande gronden en de vorm van het gebied wordt hierdoor niet gewijzigd. Verder wordt geen afbreuk gedaan aan het cultuurhistorische belang van Kornwerderzand als verdedigingslinie, en laat het plan ook het sluiscomplex en de nederzetting ongemoeid. Verder blijft ook het scherpe contrast tussen land en water behouden. De

landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken van het voormalige werkeiland worden beter beleefbaar met de aanleg van het Afsluitdijk Wadden Center.

4.3.4 Conclusie

Het bestemmingsplan is vanuit cultuurhistorisch oogpunt uitvoerbaar. Wel is het van belang dat er passende regels worden opgenomen ter bescherming van het beschermde dorpsgezicht.

4.4 Ecologie

4.4.1 Wet- en regelgeving

Bij elk ruimtelijk plan moet er rekening worden gehouden met beschermingswaardige natuurwaarden. Hiertoe is er regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming en soortenbescherming.

Gebiedsbescherming Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland

De gebiedsbescherming omvat in dit geval de Natura 2000-gebieden (voormalige Vogel- en Habitatrichtlijngebieden), aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en het Natuurnetwerk Nederland. Het wettelijke toetsingskader van de gebiedsbescherming van Natura 2000-gebieden is verankerd in de Wet natuurbescherming. Natura 2000-gebieden (voorheen Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden) zijn sinds 1 oktober 2005 rechtstreeks beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998 en vanaf 1 januari 2017 door de Wet natuurbescherming. In de (directe) omgeving van het plangebied bevinden zich beschermde natuurgebieden. Dat zijn het IJsselmeer gebied en de Waddenzee (beide Natura 2000-gebied).

Het plangebied is deels gesitueerd in het Natuurnetwerk Nederland zoals is bepaald door de Verordening Romte Fryslân. De bestaande gronden van Kornwerderzand maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. Het plangebied voor zover liggend in het IJsselmeer, is wel aangemerkt als Natuurnetwerk Nederland. Hoofdstuk 7 van de Verordening Romte Fryslân behelst een beschermingsregeling.

Soortenbescherming

De bescherming van soorten was voorheen geregeld in de Flora- en Faunawet. Per 1 januari 2017 is dit geregeld in de Wet natuurbescherming. De wet kent drie beschermingsregimes voor soorten, te weten de soorten van de Vogelrichtlijn, de soorten van bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I van het verdrag van Bonn en het beschermingsregime van andere soorten.

4.4.2 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt tussen twee Natura 2000-gebieden in. Het betreft de Waddenzee en het IJsselmeer. Het plangebied ligt deels in het IJsselmeer. De bestaande gronden van Kornwerderzand zijn niet binnen de begrenzing van de Natura 2000-gebieden gelegen.

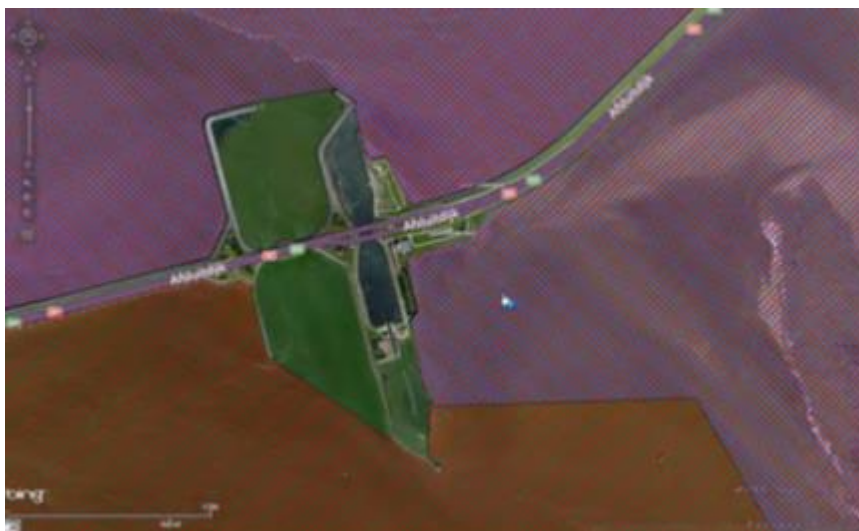

Fig. 18: ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden

Waddenzee

Habitattypen van de Habitatrichtlijn: permanent overstroomde zandbanken (getijdengebied), slik- en zandplaten (getijdengebied), zilte pionierbegroeiingen (zeekraal en zeevetmuur), slijkgrasvelden, schorren en zilte graslanden (binnen- en buitendijks), embryonale duinen, witte duinen, grijze duinen (kalkrijk en kalkarm), duindoornstruwelen en vochtige duinvalleien (kalkrijk).

Soorten van de Habitatrichtlijn: Nauwe korfslak, Zeeprik, Rivierprik, Fint, Grijze zeehond, Gewone zeehond en Nauwe korfslak.

Broedvogels van de Vogelrichtlijn: Lepelaar, Eider, Bruine Kiekendief, Blauwe Kiekendief, Kluut, Bontbekplevier, Strandplevier, Kleine Mantelmeeuw, Grote stern, Visdief, Noordse Stern, Dwergstern en Velduil.

IJsselmeer

Habitattypen van de Habitatrichtlijn: Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, Ruigten & zomen en overgangs- en trilvenen.

Diersoorten van de Habitatrichtlijn: Rivierdonderpad, Meervleermuis, Noordse Woelmuis en Groenknolorchis.

Broedvogels van de Vogelrichtlijn: Aalscholver, Roerdomp, Lepelaar, Bruine kiekendief, Porseleinhoen, Bontbekplevier, Kemphaan, Visdief, Snor en Rietzanger.

In hoofdstuk 6 van het in de bijlage opgenomen rapport is beoordeeld of de geselecteerde storingsfactoren (geluid, licht, trilling, optische verstoring en mechanische verstoring) mogelijk (significant) negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de relevante natuurwaarden in de beide Natura 2000-gebieden. Geconcludeerd is dat zowel negatieve effecten op de gekwalificeerde waarden van zowel de Waddenzee als het IJsselmeer zijn uitgesloten. De Wet natuurbescherming voor zover het betrekking heeft op de bescherming van Natura 2000-gebieden, staat niet aan de uitvoerbaarheid van het plan in de weg.

Dezelfde conclusie kan worden getrokken voor het NNN-gebied IJsselmeer. Op grond van artikel 7.1.1 van de Verordening Romte Fryslân maakt een ruimtelijk plan voor

gronden die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur geen activiteiten of ontwikkelingen mogelijk die leiden tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden (dit geldt ook voor activiteiten nabij de ecologische hoofdstructuur), of tot een significante vermindering van de oppervlakte van de gronden of tot significante aantasting van de samenhang tussen gebieden die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur. Op basis van het Natuurbeheerplan zijn aan het IJsselmeer geen bijzondere wezenlijke kenmerken en waarden toegekend. Het is aangemerkt als beheertype 'Afgesloten zeearm' waarvoor als taakstelling 'bestaande natuur' geldt. Nu het IJsselmeer ook een Natura 2000-gebied, gaat het daarbij om de waarden zoals die in het licht van de internationale biodiversiteitsdoelstellingen relevant zijn. Onder verwijzing naar de verrichte voortoets kan ook hier worden geconcludeerd dat het bestemmingsplan niet leidt tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden. In het IJsselmeer is wel een steiger in de vorm van een strekdam te voorzien. Het ruimtebeslag hiervan is gelet op de grootte van het NNN-gebied IJsselmeer dermate gering dat van een significante vermindering van de oppervlakte van het NNN-gebied geen sprake is. Ook is er geen significante aantasting van de samenhang tussen NNN-gebieden.

4.4.3 Soortenbescherming

Broedvogels

Voor de voorgenomen werkzaamheden waarbij vegetatie en bomen verwijderd worden, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli).

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde indien ten minste één van de volgende maatregelen genomen worden:

1. De werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd (voorkeursmaatregel) of,
2. het plangebied en directe omgeving worden ruim voor aanvang van het broedseizoen ongeschikt gemaakt (en gehouden) voor broedvogels.

Vogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet in het plangebied aanwezig; geschikte biotoop daarvoor is niet in het plangebied en de directe omgeving daarvan aanwezig.

Vleermuizen

Het plangebied biedt geen geschikte zwermlocaties en winter-, kraam-, paar- of zomerverblijfplaatsen voor vleermuizen (Kosten, E. en Regelink, J., 2010. Herkennen van potentiële vleermuiswaarden in het kader van quickscans en ander ecologisch onderzoek. De Zoogdiervereniging, Nijmegen.) De enige bebouwing op het terrein betreft een massief betonnen transformatorhuisje, dat niet beschikt over spleetvormige ruimten die als invliegopening kunnen dienen (waaronder spouwen, ventilatieopeningen en expansiekieren). Ook de enkele naaldbomen langs de westzijde van het plangebied bieden geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen. In de winter van 2014 is onderzocht of de kazematten bij Kornwerderzand in gebruik zijn als winterverblijfplaats voor vleermuizen.

Ondanks het feit dat enkele locaties in potentie hiervoor geschikt waren, zijn geen vleermuizen aangetroffen. Als reden worden de afstand tot bekende zomer-, paar- en/of kraamverblijfplaatsen genoemd: deze bevinden zich op het vasteland (Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2015. Natuurtoets Afsluitdijk. Water. Wegen.

Werken. Rijkswaterstaat). Wel is bekend dat verschillende vleermuissoorten (alle tabel 3-soorten, bijlage IV HR) het IJsselmeer en de Afsluitdijk als migratie- en/of foerageerroute gebruiken. Het gaat hierbij in ieder geval om ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Ook vormt het IJsselmeer een belangrijk foerageergebied voor de meervleermuis. Voor de ruige dwergvleermuis fungeert de Afsluitdijk als migratieroute, waarbij de dijk als geleidend landschap wordt gebruikt (Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2015). Dit gebeurt tijdens de voor- en najaarsmigratie in respectievelijk maart-april (van west naar oost) en augustus-september (van oost naar west), afhankelijk van de weersomstandigheden. In het najaar van 2012 is door de Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) onderzoek gedaan naar de najaarsmigratie. Van de 125 vliegbewegingen van deze soort trok de overgrote meerderheid van west naar oost langs de donkere zijde van de Afsluitdijk, dus de Waddenzeezijde (Van der Graaf, C. en Breedveld, M., 2012. VLEN Nieuwsbrief 69, jaargang 24, nummer 3, najaar 2012).

Eigen aan het ontwerp en het gebruik van het Afsluitdijk Wadden Center (waarvan de openingstijden 10.00-22.00 uur zijn) is dat er geen wezenlijke lichtuitstraling plaatsvindt. Gezien de huidige situatie van het plangebied met lichtverstoring vanuit de woonbebouwing en de omgeving van Kornwerderzand en het Rijkswaterstaatssterrein in het westen, de bestaande parkeerplaats en het verkeer van de ernaast gelegen A7, zal er geen wezenlijk andere toekomstige situatie qua licht en verstoring zijn dan in de huidige situatie. Het Afsluitdijk Wadden Center zorgt er niet voor dat afbreuk wordt gedaan aan de hiervoor genoemde migratie- of foerageerfunctie. De populatie vleermuizen wordt hierdoor niet verstoord.

Overige soorten

Ten aanzien van overige beschermde soorten (flora en fauna) wordt geen strijdigheid verwacht met het soortenbeschermingsregime uit de Wet natuurbescherming. Gezien het ontbreken van geschikte biotoop wordt de aanwezigheid van overige beschermde soorten niet verwacht.

Geconcludeerd kan dan ook worden dat de verbodsbepalingen uit het soortenbeschermingsregime van de Wet natuurbescherming niet worden overtreden en dit regime dan ook niet aan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in de weg staat.

4.5 Vormvrije m.e.r.-beoordeling

In de onderdelen C en D van de bijlage behorende bij het Besluit milieueffectrapportage worden "activiteiten" en "gevallen" benoemd waarvoor bij de besluitvorming over plannen (zoals hier het bestemmingsplan) en besluiten m.e.r.-plicht of m.e.r.-beoordelingsplicht van toepassing is. Eén van de genoemde activiteiten onder categorie D10 betreft de aanleg, wijziging of uitbreiding van een themapark.

Het Afsluitdijk Wadden Center is naar onze inschatting geen "themapark". Echter, omdat het "themapark" een begrip is dat is gehanteerd in de m.e.r.-richtlijn valt niet volledig uit te sluiten dat het Afsluitdijk Wadden Center toch als een "themapark" moet worden gekwalificeerd. Een ander genoemde activiteit onder categorie D11.2 betreft de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject. Ook hier menen wij dat

het Afsluitdijk Wadden Center geen "stedelijk ontwikkelingsproject" is. Echter, voor de volledigheid wordt hieronder toch op beide categorieën ingegaan.

Bij het onderhavige voornemen is er geen sprake van 250.000 bezoekers of meer per jaar. Voor het Afsluitdijk Wadden Center wordt namelijk uitgegaan van 70.000-120.000 bezoekers per jaar. Verder is er geen sprake van een oppervlakte van 25 ha of meer, is geen sprake van 100 ligplaatsen of meer en de activiteit heeft geen betrekking op een oppervlakte van 10 ha of meer in een gevoelig gebied zoals bedoeld in het Besluit milieueffectrapportage.

Verder behelst het Afsluitdijk Wadden Center geen oppervlakte van 100 hectare of meer, geen 2.000 woningen of meer en geen bedrijfsploeroppervlakte van 200.000 m² of meer

Op grond van het Besluit milieueffectrapportage artikel 2 lid 5 dient ook in gevallen onder de drempelwaarden van het besluit te worden bepaald dat kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben. Dit wordt vormvrije m.e.r.-beoordeling genoemd.

Er is een vormvrije m.e.r.-beoordeling verricht. Deze is als bijlage bij deze toelichting gevoegd. Uit de vormvrije m.e.r. kan worden geconcludeerd dat het realiseren van het Afsluitdijk Wadden Center geen belangrijke negatieve milieugevolgen heeft als bedoeld in artikel 2, lid 5 Besluit milieueffectrapportage. Er hoeft dan ook geen formele m.e.r.-beoordeling te worden verricht.

4.6 Externe veiligheid

Algemeen toetsingskader

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door:

het gebruik, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen (inrichtingen);

het transport van gevaarlijke stoffen (buisleidingen, wegen, waterwegen en spoorwegen);

het gebruik van luchthavens.

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van de risico's voor de burger door bovengenoemde activiteiten. Hiertoe zijn risico's gekwantificeerd, namelijk door middel van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Plaatsgebonden risico (PR)

Het PR is de berekende kans per jaar, dat een persoon overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat hij op die plaats permanent en onbeschermd verblijft.

Groepsrisico (GR)

Dit is de kans dat een groep mensen overlijdt door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het GR moet worden gezien als een maat voor maatschappelijke ontwrichting.

Het externe veiligheidsbeleid is verankerd in diverse wet- en regelgeving. De volgende besluiten zijn relevant:

1. Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)

Met het Bevi zijn risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd.

2. Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)

Op basis van het Bevb dienen plannen, vergelijkbaar met het Bevi, te worden getoetst aan de grens- en richtwaarde voor het PR en de oriëntatiewaarde voor het GR.

3. Wet basisnet

Het basisnet is een landelijk aangewezen netwerk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Binnen bepaalde grenzen wordt dit vervoer over de weg, binnenwater en spoor gegarandeerd. Het basisnet heeft betrekking op de Rijksinfrastructuur: hoofdwegen (snelwegen), hoofdwaterwegen (binnenwateren) en hoofdspoorwegen (enkele uitzonderingen daargelaten). De wetgeving over het basisnet wordt de Wet basisnet genoemd.

4. Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt)

Voor ruimtelijke ordening in relatie tot de transportroutes is het Bevt opgesteld. Hierin zijn de regels voor de ruimtelijke ordening rondom het basisnet wettelijk vastgelegd.

5. Activiteitenbesluit milieubeheer (Activiteitenbesluit)

Het Activiteitenbesluit en de daarbij behorende regeling is de opvolger van een groot aantal AMvB's. In het Activiteitenbesluit staan algemene regels voor verschillende milieuaspecten, zoals veiligheidsafstanden waaraan voldaan moet worden.

Verantwoordingsplicht

In het Bevi, Bevb en het Bevt is onder andere een verantwoordingsplicht GR opgenomen. Deze verantwoording houdt in dat in bepaalde gevallen planologische keuzes moeten worden onderbouwd en verantwoord door het bevoegd gezag.

Risicobronnen ten aanzien van het ontwerp Afsluitdijk Wadden Center

De onderzoekslocatie ligt ten zuiden van de Rijksweg A7 (Den Oever – Zurich). Via deze weg worden gevaarlijke stoffen getransporteerd en daardoor relevant voor het beleidsveld externe veiligheid.

De locatie waar het Afsluitdijk Wadden Center op dit moment is geprojecteerd, is in figuur 1 weergegeven.

Figuur 19: Locatie Afsluitdijk Wadden Center

Uit de professionele Risicokaart blijkt dat in de directe nabijheid van het plangebied een propaangastank met een inhoud van 5000 liter aanwezig is. Verder zijn in de omgeving geen risicobronnen aanwezig waarvan de risicocontouren of het invloedsgebied over de voorziene locatie van het Afsluitdijk Wadden Center liggen (zie figuur 2).

Figuur 20: risicobronnen

Eventuele risicobronnen voor het plangebied zouden kunnen zijn:

- inrichtingen waar risicovolle activiteiten plaatsvinden;
- transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen;
- transport van gevaarlijke stoffen over wegen en waterwegen.

Inrichtingen waar risicovolle activiteiten plaatsvinden

In en nabij de onderzoek locatie zijn geen risicobronnen, waarop het Bevi van toepassing is, aanwezig die van invloed kunnen zijn op het plangebied. Verdere toetsing aan het Bevi hoeft niet plaats te vinden.

Transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen

In en nabij de onderzoek locatie zijn geen hoge druk aardgasleidingen aanwezig die van invloed kunnen zijn op het plangebied. Verdere toetsing aan het Bevb hoeft niet plaats te vinden.

Transport van gevaarlijke stoffen over wegen en waterwegen

Waterwegen

De scheepvaartroute van het IJsselmeer naar de Waddenzee via de sluizen van Kornwerderzand zijn niet opgenomen in het Basisnet water. Deze binnenvaartroute is voor het aspect externe veiligheid verder niet van belang.

Rijksweg A7

Ten noorden van de onderzoekslocatie "Beleefcentrum Kornwerderzand" ligt de Rijksweg A7. Over deze weg vindt transport van gevaarlijke stoffen plaats. De kortste afstand van de A7 tot de bebouwing inclusief parkeergelegenheid is geschat op circa 50 meter.

Toetsingskader bij beoordeling van risico's van vervoer van gevaarlijke stoffen bij ruimtelijke plannen, is het basisnet. Het basisnet is per 1 april 2015 van kracht. Voor het wettelijk vastleggen van de regels voor de ruimtelijke ordening rondom het basisnet is er, zoals hierboven gezegd, het Bevt. Verder is de Regeling basisnet (hierna: Rbn) opgesteld. In de Rbn staat waar risicoplafonds liggen langs transportroutes en welke regels er gelden voor ruimtelijke ontwikkeling.

In het Bevt staat dat, wanneer een ruimtelijke ontwikkeling binnen een afstand van 200 meter van een transportroute ligt, het GR dient te worden verantwoord. In casu de onderzoekslocatie binnen 200 meter vanaf de A7 en is deze weg relevant in verband met het transport van gevaarlijke stoffen. In het Rbn wordt vermeld dat op binnen het basisnet-weg alleen met het transport van GF3-stoffen (LPG) rekening hoeft te worden gehouden.

De A7 is een basisnetroute in de zin van het Basisnet. In de Rbn is aangegeven dat berekeningen voor transportroutes uitgevoerd dienen te worden overeenkomstig de Handleiding Risicoanalyse Transport (hierna: HART). In de HART staat uitvoerig beschreven op welke wijze de risicoberekening uitgevoerd moet worden. Daarbij wordt ook aangegeven welke gegevens (vervoer en populatie) daarbij ingevoerd moeten worden.

PR 10-6

Voor het PR dient in de Rbn voor een basisnetroute gekeken te worden naar de tabel basisnetroutes-weg. Op basis van deze tabel geldt voor het traject Fr30: A7 Den Oever – Zurich een maximale hoeveelheid transporten van 1000 GF3 per jaar. In deze tabel is ook af te lezen dat voor de A7 geen PR10-6/jaar geldt.

Plasbrandaandachtsgebied

Voor de Rijksweg A7 hoeft geen rekening te worden met een plasbrandaandachtsgebied (PAG). In de basisnettabel is aangegeven dat voor de A7 geen PAG geldt.

GR

In verband met de redelijk hoge bezettingsgraad van het Afsluitdijk Wadden Center is het GR met het softwareprogramma RBMII berekend. De drempelwaarde voor 0,1 maal de oriëntatiewaarde voor het GR geeft volgens de vuistregels van de HART een indicatie dat zeker een GR-berekening moet worden uitgevoerd. In RBMII zijn drie transportassen gemodelleerd, in verband met het verschil in maximaal toegestane snelheid en de ligging van de rijbanen met brede tussen berm. Op de snelweg geldt de reguliere snelheid van 130 km/uur, maar ter hoogte van de ontwikkellocatie geldt een maximum snelheid van 70 km/uur. De snelweg is gemodelleerd met 1000 GF3-transporten en de twee trajecten met een maximale snelheid van 70 km zijn ieder gemodelleerd met 500 GF3-transporten. In de QRA zijn deze twee routes aangeduid met Frieslandroute richting Zurich en met Hollandroute richting Den Oever. In figuur 3 is het in RBMII opgestelde model weergegeven.

Fig. 21: Rekenmodel RBMII

De bevolkingsdichtheid is met behulp van de BAG-populatieservice voor de huidige situatie opgevraagd. Het Afsluitdijk Wadden Center met omliggend terrein is handmatig in het model toegevoegd. Op basis van door de gemeente Súdwest-Fryslân aangeleverde bezettingsgraad is het GR berekend.

Bezettingsgraad Afsluitdijk Wadden Center

De volgende gemiddeld aanwezige aantal bezoeker bedraagt gemiddeld 465. In het hoogseizoen is dit hoger en in het laagseizoen ligt dit lager. In figuur 22 is het gemiddelde aantal bezoekers per seizoen aangegeven.

Hoogseizoen	17w/7d	119 dagen	880 pers.
Tussenseizoen	17w/5d	85 dagen	150 pers.
Laagseizoen	18w/3d	54 dagen	50 pers.

Fig. 22: Overzicht aantal aanwezige bezoekers per seizoen

In de RBM-berekening is uitgegaan van 1000 personen per dag. Dit aantal is evenredig over de dag- en nachtperiode verdeeld.

In RBMII is het GR berekend als gevolg van de introductie van het Afsluitdijk Wadden Center met een aanwezigheid van 500 personen overdag en 500 personen 's nachts.. Het berekende GR geeft een significante toename van het GR op met circa 340 slachtoffers weer. Het GR neemt namelijk van 0% van de oriëntatiewaarde toe tot 4,2% van de oriëntatiewaarde. Het GR blijft uiteindelijk wel lager dan 10% van de oriëntatiewaarde van het GR. Echter omdat de toename groter is dan 10% dient het GR uitgebreid te worden verantwoord. In de figuren 23 en 24 is de hoogte van het GR voor de huidige en de nieuwe situatie in grafieken weergegeven.

Fig. 23 : GR-curve huidige situatie

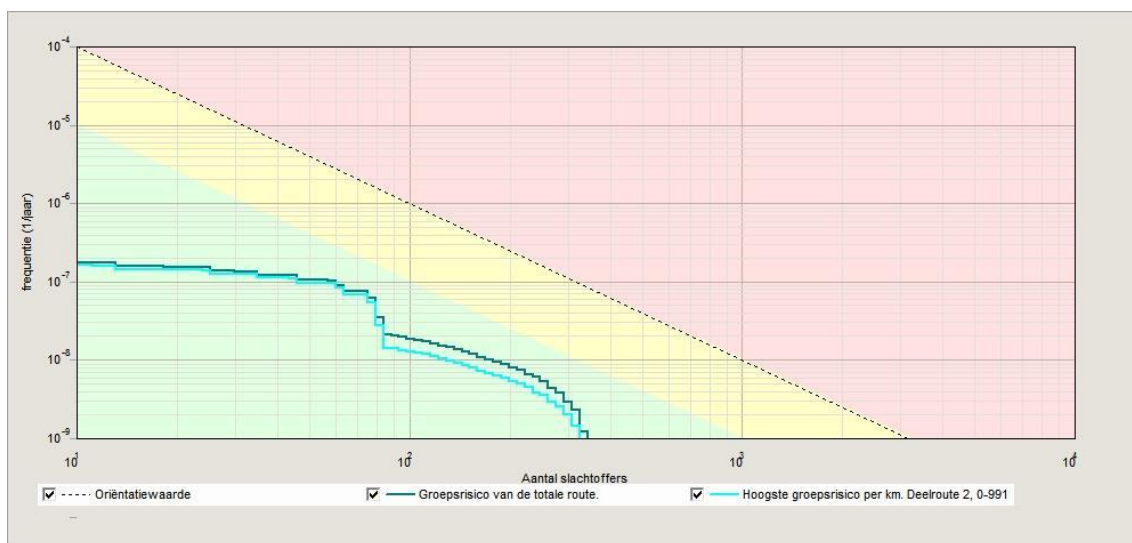

Fig. 24 : GR-curve nieuwe situatie

Verantwoording GR

Conform het Bevi dient het bestuur van de veiligheidsregio in de gelegenheid te worden gesteld om in verband met het GR advies uit te brengen over de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een ramp en over de zelfredzaamheid van personen in het invloedsgebied. De betreffende onderdelen komen onder het kopje "Advies Brandweer Fryslân" aan de orde.

Op grond van het Bevi dient in het kader van de verantwoording te worden onderzocht of er maatregelen kunnen worden getroffen die het GR kunnen beperken. Vanuit de transportkant zijn dergelijke maatregelen, die het GR beperken, niet mogelijk. Daarentegen kunnen aan de risico ontvangende kant eventueel wel bouwkundige maatregelen worden getroffen, zoals bijvoorbeeld het toepassen van splinter werende glasgevels. Vanwege het ontwerp van het Afsluitdijk Wadden Center waar een ruim uitzicht over het IJsselmeer en de Waddenzee mogelijk moet zijn, is het aannemelijk dat het gebouw over grote glaspartijen gaat beschikken.

Propaangasreservoir

Aan de Sluisweg 15 te Kornwerderzand ligt een bovengronds propaanreservoir met een inhoud van 5 m³. Dit reservoir valt onder de bepalingen van het Activiteitenbesluit. Op grond van het Activiteitenbesluit geldt er voor dit reservoir een veiligheidsafstand van 10 meter. Het Afsluitdijk Wadden Center ligt buiten deze veiligheidsafstand. De ontwikkellocatie ligt daarentegen wel gedeeltelijk binnen het effectgebied van het propaanreservoir.

Het propaangas reservoir vormt geen belemmeringen voor de ontwikkeling.

Advies Brandweer Fryslân

Brandweer Fryslân heeft in het kader van dit plan over de aspecten bestrijding en beperking van rampen, bereikbaarheid en zelfredzaamheid van personen geadviseerd, zodat vervolgens een volledige verantwoording van het GR kan plaatsvinden. Het brandweeradvies met kenmerk UIT/16006724/BRW/BR/RB is aan de gemeente gestuurd.

Bestrijding en beperking van rampen en zelfredzaamheid

Onder bestrijdbaarheid van een (dreigende) calamiteit vallen alle maatregelen die invloed hebben op de bestrijdbaarheid van een calamiteit ten gevolge van een risicovolle activiteit.

De zelfredzaamheid heeft betrekking op de mogelijkheden voor personen in het invloedsgebied om zichzelf in veiligheid te brengen (of in veiligheid gebracht te worden). Niet zelfredzame personen binnen een invloedsgebied van een risicobron zijn vanuit hulpverleningsperspectief onwenselijk.

Samengevat heeft de brandweer het volgende geadviseerd:

- Voor het propaanreservoir aan de Sluisweg 15 in Kornwerderzand vooraf tijdstippen vast te leggen waarop door vrachtwagens propaan kan worden verladen. Er kan een tijdsbestek worden vastgelegd waarin zo weinig mogelijk personen aanwezig zijn binnen het effectgebied. Dit vanwege het feit dat het verladen het grootste risico met zich meebrengt.
- Een verantwoording op te (laten) stellen van het groepsrisico (op basis van het Besluit externe veiligheid transportroutes). Dit aangezien het plangebied binnen 200 meter van de weg (A7) is gelegen.
- Uit het oogpunt van de BHV-organisatie rekening te houden met de opkomsttijd van 16 minuten voor de brandweer. De BHV-organisatie zal zelf tijdig moeten starten met de ontruiming en ook zelf, indien nodig, de alarmcentrale moeten bellen bij een calamiteit. Dit mede gezien de mogelijke aanwezigheid van kinderen en/ of verminderd- en niet-zelfredzame personen. Ook voor de inzet van de hulpdiensten kan dit een andere inzet vragen, dan wanneer een ieder zelfredzaam is.
- Ter hoogte van het Afsluitdijk Wadden Center op een afstand van maximaal 100 meter van de opstelplaats van een brandweervoertuig een primaire bluswatervoorziening (brandkraan) aan te brengen op de aanwezige waterleiding. Het terrein tussen brandkraan en opstelplaats van het brandweervoertuig moet dusdanig zijn uitgevoerd dat de brandweer te voet slangen in een rechte lijn kan uitleggen. De afstand van de opstelplaats tot de toegang van het gebouw mag daarbij maximaal 20 meter bedragen.

- Zowel de route naar het Afsluitdijk Wadden Center tot op een afstand van 20 meter van de toegang van het gebouw als de opstelplaats voor een brandweervoertuig uit te voeren overeenkomstig de informatie onder 'Bereikbaarheid' in de verzonden brief.

Conclusie

Ondanks maatregelen ter verhoging van de veiligheid kunnen risico's nooit voor 100% worden weggenomen. Ook na het nemen van veiligheid verhogende maatregelen zal een restrisico blijven bestaan.

Met behulp van het uitvoeren van de verantwoordingsplicht voor het GR en het advies van Brandweer Fryslân, dient het bevoegd gezag zich uit te spreken over de aanvaardbaarheid van het restrisico. Voor wat betreft de acceptatie van het restrisico dient ook het belang van de ontwikkeling meegewogen te worden.

Geconcludeerd kan worden dat het aspect externe veiligheid geen belemmering vormt voor de haalbaarheid van voorliggend ontwikkelingsplan. Het hiervoor genoemde restrisico achten wij aanvaardbaar, dit ook gelet op het maatschappelijke belang dat met de realisatie van het plan is gemoeid. Echter om de veiligheid in het Afsluitdijk Wadden Center te vergroten, dient te worden overwogen om de glaspartijen in het gebouw te voorzien van een splinter werende folie of dat een gelijkwaardige voorziening wordt toegepast.

4.7 Geluid

In de Wet geluidhinder (Wgh) is bepaald dat elke (spoor)weg in principe een zone heeft waar aandacht aan geluidhinder moet worden besteed. De Wgh maakt onderscheid tussen geluidsgevoelige gebouwen/functies en niet-geluidsgevoelige gebouwen. (Bedrijfs)woningen zijn geluidsgevoelige gebouwen.

Nieuwe geluidsgevoelige functies zijn op grond van dit bestemmingsplan niet mogelijk.

In verband met het deels verleggen van de afrit nabij het Afsluitdijk Wadden Center is onderzoek gedaan of hier sprake is van een reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder. Voor het verleggen van de afrit wordt een procedure gevolgd overeenkomstig art. 2.12 lid 1 sub a onder 2° Wabo. Het westelijke parkeerterrein komt dicht bij de woningen te liggen dan het bestaande. De afstand tot de woningen is echter ruim voldoende, waardoor geen hinder ontstaat, een akoestisch onderzoek is derhalve niet nodig.

Reconstructie in de zin van de Wgh

Vanwege de verlegging van de afrit is er sprake van een fysieke wijziging aan de weg.

Er is in zo'n situatie sprake van een reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder als: het gaat om een wijziging op of aan een aanwezige weg (wijzigen profiel, wegbreedte, hoogteligging, wegdek, aantal rijstroken, aanleg kruispunten, aanleg aansluitingen, op- en afritten, wijziging van snelheid), én de geluidsbelasting met 2 dB (1,50 onafgerond) of meer toeneemt ten opzichte van de toetswaarde als gevolg van deze wijziging.

Of er sprake is van "reconstructie" in de zin van de Wet geluidhinder wordt per woning of andere geluidsgevoelige bestemming bepaald. Het kan dus zo zijn dat voor de ene woning wel sprake is van reconstructie en voor de andere woning niet.

De toename wordt bepaald door de geluidsbelasting in het toekomstig maatgevende jaar te vergelijken met de laagste waarde van:

- een reeds eerder verleende hogere waarde ten gevolge van het fysiek te wijzigen wegvak;
- de geluidsbelasting voorafgaand aan de wijziging.

Opzet van het onderzoek

Ten behoeve van de berekeningen van de geluidsbelasting op de woningen is een rekenmodel opgezet. De berekeningen zijn uitgevoerd met de in bijlage III van het Reken- en Meetvoorschrift Geluidhinder 2012 aangegeven Standaardrekenmethode II. Er is vanuit gegaan dat de wegverharding in het maatgevende jaar 2030 op de afrit uit dicht asfaltbeton zal bestaan.

Verkeersgegevens

Er zijn geen verkeersgegevens bekend van de afrit in de bestaande situatie. Er is hier alleen gekeken of in de nieuwe situatie de voorkeursgrenswaarde wordt overschreden. Voor de verkeersintensiteit op de afrit voor het richtjaar 2030, zijnde 10 jaar na plandatum, is uitgegaan van een 3000 motorvoertuigen per etmaal. Dit is een verkeersintensiteit die in de praktijk niet voor zal komen. Hiermee wordt de akoestische situatie niet onderschat. Voor de verdeling naar verkeerssoort is een inschatting gemaakt. Er is vanuit gegaan dat de maximale toegestane rijsnelheid op de afrit 50 km/uur bedraagt in het maatgevende prognosejaar. De gehanteerde verkeersgegevens zijn weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: overzicht gehanteerde verkeersgegevens maatgevende jaar 2030

Weg	Verdeling	Daguur	Avonduur	Nachtuur
Rondweg 3000 mvt/etmaal	Intensiteit	6,8 %	2,6 %	0,7 %
	Licht	95 %	95 %	95 %
	Middelzwaar	4 %	4 %	4 %
	Zwaar	1 %	1 %	1 %

Berekeningen

De berekende geluidsbelasting op de omliggende woningen, ten gevolge van de afrit, zijn weergegeven in tabel 2 in bijlage 1. De aftrek ingevolge artikel 110g van de Wet geluidhinder bedraagt overeenkomstig artikel 3.4 van het Reken- en meetvoorschrift geluidhinder 2012 in onderhavige situatie 5 dB.

Tabel 2: Berekende Lden in dB t.g.v. de afrit

Ontvangerpunt	Toetsing Wgh		
	Lden in dB incl. aftrek art.110g Wgh	Overschrijding voorkeursgrens- waarde 48 dB	Overschrijding ten hoogst toelaatbare waarde 53 dB

1: Sluisweg 15-17-19	33	Nee	Nee
2: Sluisweg 21-23	32	Nee	Nee
3: Sluisweg 25-27-29-31	31	Nee	Nee
4: Sluisweg 33-35-37-39	29	Nee	Nee

Uit tabel 2 kan worden opgemaakt dat de voorkeursgrenswaarde van 48 dB op de omliggende woningen na verlegging van de afrit niet wordt overschreden. Dit betekent dat er geen sprake is van een reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder.

4.8 Kabels en leidingen

In het plangebied is ruimte gereserveerd voor de aanleg van een hoogspanningsleiding ten behoeve van het Windpark Fryslân. In hoofdstuk 5 wordt hierop terug gekomen.

4.9 Lichthinder

Op het aspect lichthinder is geen wettelijk toetsingskader van toepassing. Ook is er geen gemeentelijk beleid. Uit het oogpunt van de bescherming van ecologische- en landschapswaarden is het echter wenselijk om lichthinder zoveel mogelijk te voorkomen of in ieder geval zo veel mogelijk te beperken. Dat is hier het geval. Eigen aan het ontwerp en het gebruik van het Afsluitdijk Wadden Center (waarvan de openingstijden 10.00-22.00 uur zijn) is dat er geen wezenlijke lichtuitstraling plaatsvindt. Gezien de huidige situatie van het plangebied met lichtverstoring vanuit de woonbebouwing en de omgeving van Kornwerderzand en het Rijkswaterstaatssterrein in het westen, de bestaande parkeerplaats en het verkeer van de ernaast gelegen A7, zal er geen wezenlijk andere toekomstige situatie qua licht en verstoring zijn dan in de huidige situatie.

4.10 Luchtkwaliteit

Nederland heeft de Europese regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. De wet is bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid aan te pakken door te hoge niveaus van luchtverontreiniging. De wet heeft ook tot doel mogelijkheden te creëren voor ruimtelijke ontwikkeling, ondanks overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit.

De Wet milieubeheer voorziet onder meer in een gebiedsgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De programma-aanpak zorgt voor een flexibele koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en milieugevolgen. Luchtkwaliteitseisen vormen onder de Wet milieubeheer geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen als:

- a. Er geen sprake is van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- b. Een project, al dan niet per saldo, niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit leidt;
- c. Een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

In de vormvrije m.e.r.-beoordeling (bijlage bij de plantoelichting) is aangegeven dat het planvoornemen van het Afsluitdijk Wadden Center niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging ter plaatse.

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit

Jaar van planrealisatie	2017
Extra verkeer als gevolg van het plan	
Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	500
Aandeel vrachtverkeer	5,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO ₂ in µg/m ³ 0,69 PM ₁₀ in µg/m ³ 0,10
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m ³	1,2
Conclusie	
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekenende mate; geen nader onderzoek nodig	

4.11 Water

Het Afsluitdijk Wadden Center wordt aan de oever van het IJsselmeer op Kornwerderzand, onderdeel van de Afsluitdijk gerealiseerd. Het IJsselmeer is het grootste zoetwaterbekken van Europa. De IJssel mondt uit in het IJsselmeer. Het IJsselmeer is ontstaan na de aanleg van de Afsluitdijk, welke de scheiding vormt tussen de Waddenzee en het IJsselmeer. Onderdeel van het Afsluitdijk Wadden Center is de aanleg van een strekdam met aanleggelegenheid voor boten zodat het Afsluitdijk Wadden Center ook vanaf het water bereikbaar is.

Van groot belang voor de ruimtelijke ordeningspraktijk is de wettelijk verplichte 'watertoets'. De watertoets kan worden gezien als een procesinstrument dat moet waarborgen dat gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen voor de waterhuishouding meer expliciet worden afgewogen. Belangrijk onderdeel van de watertoets is het vroegtijdig afstemmen van ontwikkelingen met de betrokken waterbeheerder.

Op 26 mei 2016 is via www.dewatertoets.nl de digitale watertoets doorlopen voor de realisatie van het Afsluitdijk Wadden Center te Kornwerderzand. Door een toename van het verhard oppervlak met meer dan 1500m² is voor dit plan de normale watertoetsprocedure van toepassing. Dit houdt in dat Wetterskip Fryslân een gericht wateradvies afgeeft in plaats van een standaard wateradvies zoals bij kleinere plannen gebeurt.

Gezien de geringe impact van het Afsluitdijk Wadden Center op de waterhuishouding in – en rond het plangebied, beperkt het wateradvies zich tot twee punten, t.w. de afvoer van vuilwater en de afvoer van hemelwater.

Afvoer vuil water

Mogelijk dat door het realiseren van het Afsluitdijk Wadden Center een uitbreiding van het bestaande rioolstelsel nodig. Daarvoor wordt geadviseerd contact met de betreffende afdeling bij het Wetterskip op te nemen. Daarnaast wordt ten behoeve van het vuilwater van het Afsluitdijk Wadden Center een vetvangput in combinatie met een riool

zuiveringssysteem (IBA) geplaatst worden. Deze installatie wordt gedeeltelijk in – en op de grond gerealiseerd.

Afvoer hemelwater

Gezien de ligging van het Afsluitdijk Wadden Center direct aan de oever van het IJsselmeer ligt het voor de hand om het hemelwater rechtstreeks af te voeren naar het IJsselmeer. Er is daarom geen compensatie nodig voor de toename van verhard oppervlak

Voor het bestemmingsplan is door het Wetterskip Fryslân een wateradvies afgegeven. Dit is in [bijlage 5](#) bij de toelichting opgenomen.

De gronden die binnen het plangebied binnen de primaire waterkering liggen zijn in het onderhavige bestemmingsplan een dubbelbestemming toegekend om de veiligheid en de stabiliteit van de primaire waterkering te waarborgen. De gronden die op de Legger Afsluitdijk binnen de beschermingszone van de Afsluitdijk liggen, hebben de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone-dijk' gekregen.

Het onderhavige bestemmingsplan is gericht op het realiseren van het Afsluitdijk Wadden Center. De bouw van het Afsluitdijk Wadden Center heeft geen gevolgen voor het onderhoud, de instandhouding en/of het versterken van de Afsluitdijk. Voor de bouw van het Afsluitdijk Wadden Center moet naast een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen, een watervergunning worden aangevraagd. In de watervergunning kunnen verschillende voorwaarden worden opgenomen die de stabiliteit en de veiligheid van de Afsluitdijk waarborgen.

HOOFDSTUK 5 Juridische toelichting

5.1 Inleiding

Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding (plankaart), planregels en deze plantoelichting. De verbeelding en planregels vormen tezamen het juridische deel van het bestemmingsplan. Deze vormen het juridisch instrumentarium voor het regelen van het gebruik van gronden en bebouwing. In de regels worden de mogelijkheden in artikelen vastgelegd. Op de verbeelding worden de bestemmingen, bouw- en gebruiksmogelijkheden per locatie aangeduid. Het bestemmingsplan is opgesteld overeenkomstig de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012.

In dit hoofdstuk zal de juridische systematiek van dit bestemmingsplan worden toegelicht. Daartoe wordt een beschrijving per bestemming en een toelichting op de algemene bepalingen en de overgangs- en slotbepalingen gegeven.

5.2 Toelichting op de bestemmingen en planregels

In deze paragraaf wordt een toelichting op de juridische regels van het plan gegeven. Voor de verschillende bestemmingen wordt aangegeven welke doeleinden worden nagestreefd. Ook is aangegeven op welke gronden de verschillende bestemmingen van toepassing zijn. Naast de directe bestemmingen gelden er ook een aantal gebieds- en functieaanduidingen.

5.2.1 Cultuur en ontspanning

De gronden waar het Afsluitdijk Wadden Center zal worden gebouwd zijn bestemd tot 'Cultuur en ontspanning'. Deze gronden mogen worden gebruikt voor verrichten van activiteiten gericht op educatie en informatie, waaronder informatie- en expositieruimten en educatieve attracties, ten aanzien van de thema's:

- vismigratie(rivier) en ecosysteem van Wadden en IJsselmeer (inclusief flora en fauna);
- Waddenzee / Unesco Werelderfgoed;
- IJsselmeer / zoetwaterbekken;
- duurzame energie en innovatie;
- water- en deltatechnologie;
- heden, verleden en toekomst van de Afsluitdijk.

Ook is een horecabedrijf ondergeschikt aan en ten dienste van de activiteiten gericht op educatie en informatie toegestaan. Het verstrekken van logies (hotelfunctie) is middels de begripsbepaling van horecabedrijf uitgesloten.

De omvang van het gebouw Afsluitdijk Wadden Center is in de regels beperkt. Zo mag het gebouw uit maximaal 2 bouwlagen bestaan. De bruto bedrijfsvloeroppervlakte van de bovenstaande bouwlaag mag maximaal 1050 m² bedragen. De bruto bedrijfsvloeroppervlakte van de onderste bouwlaag mag maximaal 800 m² bedragen. De maximum bouwhoogte is 10 meter. Het gebouw moet binnen het bouwvlak worden gebouwd. Slechts maximaal 500 m² van de bruto bedrijfsvloeroppervlakte van het gebouw mag worden gebruikt ten behoeve van horeca. De terrasfunctie van het horecabedrijf is beperkt tot de gronden waaraan de aanduiding 'terras' is toegekend. Het dak van het gebouw mag niet voor horecabedrijfsactiviteiten worden gebruikt. Verder zijn de openingstijden voor de horecabedrijfsactiviteiten beperkt van 10.00 uur tot 22.00 uur.

Binnen deze bestemming is tevens het oprichten van afvalwaterzuiveringsinstallatie in de vorm van een vetvangpunt in combinatie met een helofytenfilter (IBA) mogelijk.

5.2.2 Groen

Aan de gronden achter het terrein van Rijkswaterstaat, gelegen tussen de woonbebouwing en het Afsluitdijk Wadden Center, is de bestemming 'Groen' toegekend. De gronden zijn slechts bestemd voor groenstroken en ondergrondse openbare nutsvoorzieningen. Hiermee is geregeld dat deze gronden onder meer niet kunnen worden gebruikt voor recreatieve doeleinden. De gronden vormen een bufferzone tussen de woonbebouwing en het Afsluitdijk Wadden Center.

5.2.3 Verkeer - Verblijf

De ontsluitingswegen, parkeerterreinen en overige openbare ruimte is bestemd tot 'Verkeer en Verblijf'. Er is in deze bestemming ruimte voor ontsluitingswegen, parkeervoorzieningen, paden, bermen en beplanting etc. Het oostelijke deel van de bestemming is voorzien van de functieaanduiding 'dagrecreatie'; deze aanduiding komt globaal overeen met het geldende bestemmingsplan. De aanduiding is opgenomen vanwege het bestaande kitesurfstrand. Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid voor de bouw van een kleedaccommodatie. Binnen deze bestemming is de aanleg van een steiger toegestaan, zij het uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'steiger'.

5.2.4 Water

De bestemming 'Water' is gegeven aan het IJsselmeer. De betreffende gronden zijn bestemd voor water, waarwegen alsmede het behoud van de natuurlijke en landschappelijke waarden. Gebouwen zijn niet toegestaan. Binnen deze bestemming is de aanleg van een steiger toegestaan, zij het uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'steiger'.

5.2.5 Leiding - Hoogspanning

De hoogspanningsverbinding van het transformatorstation (op Breezanddijk) van het toekomstige Windpark Fryslân, over de Afsluitdijk naar Herbaijum en Oudehaske heeft de dubbelbestemming 'Leiding – Hoogspanning'. De dubbelbestemming is enerzijds nodig om de verbinding aan te kunnen leggen en anderzijds om deze, na aanleg, te beschermen. Om dit laatste doel te bewerkstelligen zijn bouw- en aanlegregels opgenomen in de bestemming. De bestemming is conform de regeling in het rijksinpassingsplan Windpark Fryslân.

5.2.6 Waarde - Beschermd Dorpsgezicht

Deze dubbelbestemming is opgenomen met het oog op het behoud, herstel en versterking van de cultuurhistorische- en ruimtelijke waarden als bedoeld in het besluit tot aanwijzing van het beschermd dorpsgezicht Kornwerderzand. Het aanwijzingsbesluit is opgenomen in de bijlage bij de regels.

5.2.7 Waterstaat-Waterkering

Deze dubbelbestemming is opgenomen met het oog op de instandhouding, het beheer, het onderhoud en de verbetering van de waterkering Afsluitdijk.

5.2.8 Algemene regels

In het bestemmingsplan zijn verder algemene regels opgenomen. Zo is middels de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone-dijk' de vrijwaringszone voor de Afsluitdijk geregeld, zoals is voorgeschreven in artikel 2.11.3 van het Barro. Deze zone is bepaald in de Legger Afsluitdijk van Rijkswaterstaat (bepaling 4.4). Deze vrijwaringszone bedraagt 150 meter, gemeten vanaf de buitenrand van de kernzone, zoals opgenomen in de Legger Afsluitdijk van Rijkswaterstaat. Bepaald is dat hier geen bouwwerken mogen worden gebouwd. Van dit verbod kan voorts bij omgevingsvergunning worden afgeweken als dit de waterkerende functie niet schaadt. De regeling is conform de regeling in provinciaal inpassingsplan Vismigratierivier. Verder zijn de anti-dubbeltelbepaling, algemene gebruiks-, aanduidings- en afwijkingsregels opgenomen. Ook is een bepaling opgenomen die de voorrang van de dubbelbestemmingen en de gebiedsaanduiding regelt.

5.3 Procedure

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) staan de regels voor de bestemmingsplanprocedure. De procedure bestaat uit de volgende onderdelen:

Voorbereiding

- De gemeente bekijkt de bestaande situatie en de mogelijke (ruimtelijke) ontwikkelingen in het gebied waarvoor het bestemmingsplan geldt.
- Er wordt een nieuw voorontwerpbestemmingsplan gemaakt.
- Het voorontwerp wordt toegestuurd aan diverse besturen en diensten, zoals het Rijk, de Provincie en het Waterschap. Zij kunnen hun reactie geven op het bestemmingsplan.
- Burgemeester en wethouders (B&W) geven een reactie op de overleg- en inspraakreacties.

Ontwerp

- B&W verwerken de overleg- en inspraakreacties in een ontwerpbestemmingsplan.
- Het ontwerpbestemmingsplan wordt zes weken ter inzage gelegd. Iedereen kan dan een zienswijze indienen.
- B&W geven een reactie op de ingediende zienswijzen in een zienswijzennota.

Vaststelling

De gemeenteraad stelt de zienswijzennota en het ontwerpbestemmingsplan, met of zonder wijzigingen, vast. Dit moet bij voorkeur binnen een periode van ten hoogste 12 weken na de termijn van inzage van het ontwerp gebeuren.

Beroep

- Na de vaststelling van het bestemmingsplan maakt de gemeenteraad het vaststellingsbesluit bekend en legt het vastgestelde bestemmingsplan zes weken ter inzage.
- Als de Provincie of het Rijk een zienswijze hebben ingediend die door de gemeenteraad niet volledig is overgenomen of als de gemeenteraad het bestemmingsplan gewijzigd heeft vastgesteld, moet de bekendmaking en terinzagelegging in beginsel zes weken na vaststelling gebeuren. Wel kan met de Provincie of het Rijk worden afgesproken om tot een eerdere bekendmaking over

te gaan. Indien het bestemmingsplan ongewijzigd is vastgesteld en er gehoor is gegeven aan zienswijzen van de Provincie en het Rijk wordt het vaststellingsbesluit door de gemeenteraad bekendgemaakt en het bestemmingsplan ter inzage gelegd. Dit moet binnen twee weken gebeuren.

- Uiterlijk zes weken na bekendmaking van het vaststellingsbesluit kan er beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (AbRvS).

Terinzagelegging

Bij de onderdelen Ontwerp en Beroep moet het plan ter inzage worden gelegd. Voor een voorontwerpbestemmingsplan is dit niet verplicht en kan het dus voorkomen dat deze niet ter inzage wordt gelegd.

Voor de bekendmaking van een plan plaatsen B&W een publicatie. Dit gebeurt in het Gemeenteblad en/of de Staatscourant. Hierin staat onder andere vermeld óf en binnen welke periode er gereageerd kan worden en waar deze reactie naartoe gestuurd moet worden.

De publicaties staan de op de website www.officielebekendmakingen.nl. Op de gemeentelijke website www.gemeentesudwestfryslan.nl staat ook een link naar deze website. Het ontwerpbestemmingsplan en het vastgestelde bestemmingsplan zijn te vinden op www.ruimtelijkeplannen.nl.

HOOFDSTUK 6 Economische uitvoerbaarheid

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Overeenkomstig artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) moet over een bestemmingsplanprocedure overleg plaatsvinden met verschillende adviespartners en overheden. Het voorontwerpbestemmingsplan is opgestuurd naar een aantal vaste overleg- en adviesinstanties. De reacties zijn voorzien van een gemeentelijk antwoord. De Reactienota Overleg is opgenomen als bijlage bij dit bestemmingsplan.

Vooroverleg

In het kader van het vooroverleg is het voorontwerpbestemmingsplan tot en met 11 augustus 2016 aan de verschillende vooroverlegpartners aangeboden. Gedurende deze termijn zijn er vooroverlegreacties ingediend. De reacties zijn in het ontwerpbestemmingsplan al dan niet verwerkt en voorzien van een gemeentelijke reactie.

Zienswijzen

Het ontwerpbestemmingsplan en de bijbehorende stukken hebben met ingang van 09-09-2016 tot en met 20-10-2016 ter inzage gelegen. Er zijn 5 zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen hebben aanleiding gegeven het bestemmingsplan aan te passen.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

Het doel van dit bestemmingsplan is het bieden van een juridisch-planologische regeling voor het te realiseren Afsluitdijk Wadden Center. De kosten voor de bouw van het Afsluitdijk Wadden Center en toeristische inrichting van Kornwerderzand zijn gefinancierd door de provincie Fryslân, de gemeente Súdwest-Fryslân, het Waddenfonds, Nationale Postcodeloterij en de exploitant. De exploitant heeft een concessieovereenkomst verworven in het kader van een Europees aanbestedingstraject en heeft in die aanbesteding een sluitende exploitatiebegroting ingediend. Deze exploitatiebegroting is mede gebaseerd op eerder uitgevoerd marktonderzoek. Daarmee zijn aanleg en exploitatie van het Afsluitdijk Wadden Center financieel gedekt. De kosten voor het opstellen van het bestemmingsplan en de daarvoor noodzakelijke onderzoeken worden bekostigd uit het gemeentelijk budget voor het project De Nieuwe Afsluitdijk. De economische uitvoerbaarheid is hiermee voldoende aangetoond.

6.3 Grondexploitatie

Door middel van de grondexploitatieregeling in de Wro en het Bro beschikken gemeenten over mogelijkheden voor het verhalen van kosten. Hierbij valt te denken aan kosten voor het bouw- en woonrijp maken, planschade en kosten voor het opstellen van een bestemmingsplan. Als er sprake is van bepaalde bouwplannen, moet de gemeente hiervoor een exploitatieplan vaststellen. Dit hoeft niet als deze kosten 'anderszins verzekerd' zijn en het stellen van eisen voor kwaliteit en fasering niet nodig zijn.

In dit geval komen de kosten voor bebouwing en de herinrichting van de openbare ruimte voor rekening van de partners die deelnemen aan het project De Nieuwe Afsluitdijk. Tussen de verschillende overheidsinstanties zijn hierover afspraken gemaakt.